

24

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

M. SOLOMON - I.M. ȘTEFAN

Sahariana

★★★★

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ TEHNICĂ

MAX SOLOMON — I. M. ŞTEFAN

SAHARIANA

povestire din era atomică

★ ★ ★ ★

Colecția Povestiri „Ştiinţifico-Fantastice"
24

REZUMATUL CAPITOLELOR APĂRUTE ÎN NUMERELE PRECEDENTE

In 1992, alături de trimişi ai tuturor popoarelor lumii, tinărul savant romin Grigore Tăun, însoţit de frumoasa Roxana, pleca să lupte pentru prefacerea Saharei într-o ţară a vieţii.

O explozie nucleară produce moartea unui grup de cercetători. Roxana moare. Tăun, grav atins, este supus unui tratament îndelungat, sub somn letargic. Tăun se trezeşte, după 50 de ani, într-un sanatoriu al ţării născute din vechiul deşert, ţară care poartă numele de Sahariana.

Ilona Erdely, o fată născută pe un satelit al lui Jupiter, unde naufragiase un grup de cercetători cosmici, se găseşte în acelaşi sanatoriu. Intre Tăun şi Ilona se leagă o puternică prietenie. Ei evadează din sanatoriu, deoarece nu puteau suporta supravegherea continuă şi erau nerăbdători să trăiască viaţa societăţii sahariene.

Savantul Gromov, bătrîn prieten al lui Tăun, le povesteşte cum s-a născut Sahariana şi îi pune in legătură cu tehnica, ştiinţa şi viaţa Saharianei.

Profesorul Iuk se îndrăgosteşte de Ilona, care se simte puternic atrasă spre omul care reprezenta viaţa nouă, bogată, a Saharianei.

Dar pentru Tăun totul devine greu. Va putea el străbate uriaşa distanţă pe care a parcurs-o ştiinţa în 50 de ani? Şi Tăun simte că o pierde şi pe Ilona.

Cei doi prieteni, Grigore şi Ilona, trăiesc o serie de momente în noua societate. Şi unul, şi celălalt doresc fericirea, după care aleargă omenirea întreagă. Pentru Ilona, „fata cerului", cu părul roşu ca de aramă şi ochii de culoarea albăstrelelor, drumul spre fericire pare să fie mai scurt. Tăun are de dus o luptă grea. In primul rînd cu sine însuşi, apoi cu greutăţile de a asimila cunoştinţele ştiinţifice. Societatea sahariană îl ajută. Este trimis într-o expediţie submarină de cercetare a zonelor de cutremure din centrul Africii. In cursul acestei expediţii, Tăun, alături de noii prieteni: Stevens — conducătorul echipajului submarin — şi Ilan, un tînăr elev, izbuteşte să facă importante descoperiri. Şi recapătă astfel încrederea în sine. Frînt de oboseală, după o aventură în jurul unui vulcan în erupţie, Tăun adoarme într-o cameră a submarinului.

Copertă—desen: D. IONESCU

. . . .

Colinele sînt verzi și caldarimul străzilor e curat, doar cizmele miros a grăsime și sudoare, a gaz vulcanic. Miroase puternic a gaz vulcanic. O sută, o mie, o mie de mii de cizme pășesc peste colinele verzi, peste caldarîm.

Opriți-vă! Opriți-vă! Un milion de cizme pășesc, și oasele copiilor pîrîie sub călciiele lor.

Ce înfățișare dureroasă are această fată despletită!

De ce mi-ați omorît părinții? Bestii! Bestii!

Călcîiul cizmei năclăite de sînge zdrobește țeasta.

Sfîșiați! Incendiați! Nici un om viu, nimeni nu trebuie să scape!

Pluton, drepți! Foc! Foc! Foc! Foc!

Culcat, drepți! Culcat, drepți!

Soldatul întinde mîna spre o floare care vestește primăvara. Mîna înțepenește înainte de a atinge floarea.

A murit un om.

— Hai, băiatule, hai cu mine la Hiroșima! Hai la Nagasaki! Nagasaki, Hiroșima! Ha! ha! ha!

Un diavol vișiniu țopăie.

O cuvîntare despre demnitatea omenească, despre drepturile omului, despre libertate, fraternitate, egalitate. Cine ține cuvîntarea? O! Dar e nebunul plîngăreț din Boris Godunov. E nebunul căruia copiii i-au furat bănuțul.

Prin fisură țîșnește lava. Curge lavă peste tranșee și șosele. Oameni în uniforme cenușii, trîntiți la pămînt, mestecă lavă fierbinte.

Explozia! A explodat bomba nucleară. Mașina de calcul statistic scuipă o bandă uriașă de cifre. O sută de mii de morți, cinci sute de mii de răniți...

— Cauți potasiu 40? Poftim, maestre! Îți dau potasiu 40. Sînt umbra umbrei omului spulberat la Hiroșima.

Diavolul vișiniu țopăie.

— Vrei acasă? Vrei la mama? Rămîi aici. Aici va fi liniște — liniștea nesfîrșită a morții. Ascultă povestea mea:

A fost odată o civilizație. Civilizația era puternică și măreață. Eu am distrus-o. Eu, eu sînt stăpînul cimitirului!

Un cor de glasuri se aude de departe. Crește vocea corului. Se aude puternică vocea corului, în care se distinge limpede timbrul glasului puternic al lui Ilan. Și diavolul se chircește, se face mic ca o rîmă. Dispare. Vocea corului cutremură zidurile.

— Cinste celor care au luptat pentru ca omul să-și recapete demnitatea...

. . . .

Tăun se trezi brusc și sări din pat.

— ...demnitatea.

Cuvîntul țîșnea din difuzorul radiotelevizorului.

Inima lui Tăun bătea să-i spargă pieptul. Se frecă la ochi. Se pipăi. Ce coșmar absurd! Din ce străfunduri întunecate au mai apărut acești strigoi blestemați ai trecutului? Ar fi vrut să vorbească cu cineva, să se scuture de imaginile coșmarului, care stăruiau în mintea lui.

Apoi îi înflori un zîmbet pe față. Își descifra visul. Auzise în somn fraze din piesa istorică radiotelevizată. Ele stîrniseră amintiri din diferite cărți citite în timpul convalescenței. Totul se suprapusese, se prefăcuse în imagini: oboseala lui fizică, amintirea mirosului de gaz vulcanic, în sfîrșit, senzația de eliberare pe care o trăise.

Ilan intră în cabina de odihnă. Îl văzu pe Tăun pe marginea patului, cu părul răvăşit, cu braţele atîrnînd de-a lungul trupului, şi dădu să se retragă. Dar Tăun îl opri.

— Intră, Ilan. Vreau să stăm de vorbă.

— Credeam că dormi. Te-ai dus la culcare acum un sfert de oră... şi presupuneam că, după o zi ca asta, ai adormit de mult.

— Am adormit, Ilan. Şi am avut un vis. Un vis rău şi stupid.

— Visezi şi dumneata? Nu ştiu de ce credeam că oameni ca dumneata nu visează.

Crisparea de pe figura lui Tăun se topea. Lumina zîmbetului îi stăruia pe obraji.

— O ipoteză greşită, Ilan. Visez destul de des. Visul este şi el un fel de confruntare cu lumea, în care ideile sînt înlocuite cu imagini izvorîte din trecut şi prezent, din întîmplări trăite sau auzite, din temeri şi speranţe. Trebuie să spun chiar că visurile îmi ajută uneori să-mi limpezesc gîndurile. Uite, chiar coşmarul prin care am trecut mi-a deschis o perspectivă nouă.

— Dar ce-ai visat?

— Am avut viziunea trecutului omenirii, a epocii în care milioane de oameni, milioane de forţe active, erau măcinate de război.

Şi am ajuns să înţeleg mai bine frumuseţea vremurilor pe care le trăim. Cît de neînsemnate îmi apar acum neliniştile mele, cît de absurdă mi se pare acum ideea de a mă retrage din munca de creaţie a saharienilor.

— Tu, prietene Tăun, care ştii atîtea, te-ai putut gîndi să renunţi? Este într-adevăr atît de greu să devii cercetător? Dintre toţi elevii clasei mele, sîntem doi care am hotărît să luăm calea aceasta. Mă sfătuieşti să mă opresc?

— O, nu, nu! Ceea ce a fost valabil, sau mi s-a părut valabil, pentru mine nu este în nici un caz valabil pentru voi. Epoca de astăzi, epoca voastră, ne îngăduie într-adevăr să năzuim la ceea ce făurim şi să făurim ceea ce năzuim. Urmează-ţi calea, Ilan. Visează şi înfăptuieşte! Aceasta este legea zilelor noastre, pentru care au luptat generaţii de eroi. Este legea demnităţii omeneşti.

— Şi despre dragoste ce părere ai, prietene Tăun?

Întrebarea lui Ilan ţîşnise pe neaşteptate.

Tăun se ridică în picioare, făcu cîţiva paşi prin cabină, apoi se întoarse către tînărul lui prieten şi, mîngîindu-i cîrlionţii, răspunse la întrebarea lui.

— Am o părere foarte bună despre dragoste... Este începutul şi lumina vieţii. Tu iubeşti, desigur, nu?

— Nu sînt încă sigur. Vezi, prietena mea are o altă concepţie despre viaţă. Asta ne cam desparte.

Tăun ar fi zîmbit, poate, dacă micul savant din faţa lui nu i-ar fi fost atît de drag, dacă nu s-ar fi temut să-şi rănească prietenul de 16 ani.

— Şi ce anume gîndeşte prietena ta?

— Ea crede că este suficient să te dăruieşti cu trup şi suflet unei pasiuni minore pentru a-ţi umple viaţa. Vrea să-şi închine existenţa dansului şi neglijează toate celelalte preocupări. E gata chiar să renunţe la şcoala teoretică. Între noi se cască astfel o adevărată prăpastie.

Tăun îl apucă pe Ilan de umeri, mîngîietor, cu duioşie.

— Iubeşte fata, dragul meu! Las-o să danseze! Dansul ei va da aripi visurilor omeneşti, visurilor tale ştiinţifice.

— Şi ce va fi mai tîrziu?

— Mai tîrziu vei înțelege că știința și arta sînt surori gemene și că amîndouă izvorăsc din dragostea pentru om, pentru viață. Și acum, să ne culcăm. Visează la prietena ta, la viitorul vostru. Voi visa și eu la fel — la tinerețe, la viitorul omenirii și la dragoste, Ilan. Da, la dragoste!

Se culcară, după ce hotărîră ca Tăun s-o cunoască și el pe Ianca.

Încordarea dispăru curînd din ultima fibră a ființei lui Tăun. Se cufundă de astă dată într-un somn adînc, fără vise — primul lui somn fără vise.

Capitolul XXVI

LA ZEUL VIEȚII

Cîtă vreme se temuse pentru Grigore, Ilona nu se prea gîndise la propria ei soartă. Era stăpînită de un sentiment de remușcare. Se întreba dacă are dreptul să-și trăiască propria ei existență, dacă are dreptul la iubirea clocotitoare a lui Iuk.

În perioada de pregătire a expediției, cînd Tăun se cufundase într-o singurătate populată doar de cărți, filme și reviste științifice de specialitate, Ilona avusese deseori prilejul să discute problema lui cu fratele ei, Șandor, care terminase de curînd tratamentul de adaptare în sanatoriu.

Lui Șandor îi era greu să înțeleagă frămîntările surorii lui, după cum îi era greu să înțeleagă orice probleme sufletești delicate.

— Cînd în jurul tău sînt atîtea lucruri care așteaptă să le vezi, să le încerci, să le înțelegi, să le transformi, îi spusese el o dată, ce rost ar avea să cauți mereu în tine, să-ți pui întrebări fără rost, să-ți creezi probleme de conștiință?

Șandor își întocmise, cu ajutorul lui Iuk și al lui Gromov, care se interesaseră de „tehnicianul cosmic" încă de pe vremea cînd se mai găsea în sanatoriu, un plan amănunțit de vizitare a marilor unități de producție, a stațiilor de comandă a ploii, a uzinelor producătoare de cosmoavioane. Pe el nu-l îngrozea cîtuși de puțin mulțimea cunoștințelor tehnice pe care trebuia să și le însușească, pentru a se putea încadra definitiv în viața sahariană.

— Ce-au putut să facă alții voi putea și eu, avea el obiceiul să spună. Totul e o chestiune de timp și de organizare. Înțelegi, fetițo, de organizare.

Și nu se grăbea. Cînd se găsea în fața unui mecanism nou, îl examina atent, mai întîi ca formă generală, apoi piesele componente fiecare în parte. Întreba, își nota răspunsurile, se întorcea a doua și a treia oară și, dacă era nevoie, a zecea oară, iar pe urmă — după ce totul era clar — făcea cu minuțiozitate schițele, își însemna cotele și trecea mai departe.

La fel de sistematic cum trata problemele tehnice, discuta Șandor și problemele de viață.

— Ești o femeie tînără. Acesta-i punctul 1. Iuk este de o vîrstă apropiată de a ta. Acesta-i punctul 2. Se pare că vă simțiți bine împreună. Acesta-i punctul 3. Concluzia logică: uniți-vă și încercați să vă faceți unul pe altul fericiți, dacă socotiți că în asta se găsește fericirea...

Ce obligații ai față de Tăun? De altfel, el nici nu-ți pretinde nimic. Ai dat dovadă de suficientă naivitate și donchișotism evadînd împreună cu el din sanatoriu ca dintr-o închisoare.

— Echilibrule stabil! îi strigase, la ultima demonstrație de acest fel, Ilona. Tu n-ai inimă, ești un automat de raționamente.

— Și crezi că echilibrul nestabil este de preferat? Crezi că născocirea dramelor sufletești înnobilează cumva viața?

— Cred... cred... că nu te deosebești cu nimic de o mașină de calculat! răspunsese Ilona enervată.

Asemenea discuții aveau deseori loc între cei doi frați. Șandor nu înceta s-o îndemne să se integreze în viața adevărată, să devină — cum spunea el — un șurub în această minunată mașină a omenirii.

Ilona ar fi fost de acord cu acest sfat dacă n-ar fi venit de la Șandor. Adesea o ispitea dorința să pornească la o muncă organizată. Treburile ocazionale la care o punea Iuk la școală sau în laborator nu-i mai ajungeau.

Într-o zi, după convorbirea televizofonică cu Tăun, se afla cu Iuk și cu fratele ei pe terasa locatoriului. Ilona îi puse lui Iuk, fără ocolișuri, întrebarea care o frămînta în ultimul timp.

— Unde mă sfătuiești să muncesc?

— În sfîrșit, o preocupare înțeleaptă, remarcă Șandor.

— Nu te-am întrebat pe tine, statuie a cumințeniei! spusese îmbujorată Ilona.

Iuk o învălui cu-o privire plină de dragoste. Analizase de o sută de ori această problemă. Se gîndise, de pildă, la casele de copii, la munca de educație de acolo, dar socotea că Ilona nu avea încă stabilitatea sufletească și nici experiența necesară pentru o activitate atît de complexă cum e creșterea copiilor. Școala punea aceleași probleme. Educarea tinerilor cere forță, stăpînire de sine, siguranță. Față în față cu o clasă, profesorul își găsește sprijinul în cunoașterea și stăpînirea sufletelor celor pe care trebuie să-i educe. Duioșia, dragostea de oameni nu sînt suficiente. Ar fi putut oare Ilona mînui sancțiunea? Nu, hotărît că nu. Cu toată educația primită în anii trăiți în casele de copii, adolescenții mai sînt în stare să lovească în slăbiciune cu cruzimea inconștienței.

Munca medicală? Pregătirea Ilonei ar fi asigurat adaptarea ei rapidă. Dar o asemenea ocupație nu era, după părerea lui, destul de interesantă. Așa era oare într-adevăr? Poate faptul că tocmai această muncă era mai străină de preocupările lui Iuk îl făcea să gîndească în felul acesta. Dar, în definitiv, n-avea el dreptul s-o ajute la fiecare pas, s-o sprijine în prima ei perioadă de muncă organizată?

Răspunsul pe care-l dădu acum fusese pregătit demult. El era justificat de o serie de argumente: cunoștințele biologice ale Ilonei, metodele fizice folosite în industria biologică — deci apropierea de specialitatea lui Iuk — interesul pe care i-l stîrnise Ilonei activitatea microorganismelor sintetice, cu prilejul primei ei vizite la uzina de sinteză a zahărului din bioxid de carbon.

— La uzina Bios-Alfa!

Ilona se așteptase la o sugestie mai vagă. Indicația directă, concretă a prietenului ei o descumpăni. Nu știu cîteva momente ce să zică și îl privea cu întrebări nerostite în ochi.

— De îmbătrînit, n-ai să îmbătrînești acolo, continuă Iuk, după cîteva clipe de tăcere. Vei avea însă prilejul să participi la rezolvarea unor probleme pasionante. Vei învăța în domeniul în care ți-ai început pregătirea, vei cunoaște acolo oameni noi și vei lega prietenii cu fete de vîrsta ta. Vei intra definitiv în activitatea Saharianei.

Iuk, la rîndul lui, avea să fie destul de mirat la auzul răspunsului hotărît al Ilonei.

— Mă duc la uzina „Bios-Alfa“! Dar să știți că nu mă va conduce nimeni. Nici tu, Iuk, nici tu, Șandor. Sînt hotărîtă să pornesc la drum fără ca nimeni să mă țină de mînă. Spune-mi numai cu cine trebuie să vorbesc.

Șandor nu se putu stăpîni să observe răutăcios:

— Eroina pleacă la cucerirea lumii!

Dar nici Ilona și nici Iuk nu luară în seamă ironia.

— Trebuie să vorbești cu Zeul vieții. Așa i se spune biologului Habarani, care a studiat timp de 70 de ani biochimia plantelor și coordonează astăzi activitatea uzinei de sinteze biologice. Îl găsești oricînd în laboratorul central al uzinei. Ar fi fost poate bine...

— Nu, Iuk, nici o recomandare! Fii fără grijă! Și acum să mergem. Era vorba să vedem azi „Reflectare“. Nu mai este decît un sfert de oră pînă la începerea spectacolului și, de data aceasta, nu vreau în nici un caz surogat televizat.

Cîteva minute mai tîrziu, admirau tustrei echipa Teatrului clasic, care prezenta strălucita piesă a dramaturgului saharian Ones Sartan. Era o dramă de idei pe tema: spiritul omului neechilibrat, cu răni sufletești, oglindește deformat lumea.

*

Uzina vieții se înălța pe o colină de la nordul orașului. Pe o rază de 500 de metri de jur împrejurul clădirilor nu circula nici un vehicul. În vecinătatea zonei prohibite, se întindeau „zonele colorate“, întinderi acoperite cu o vegetație pigmentată în cele mai diferite nuanțe. Erau plantațiile experimentale ale uzinei, unde se încerca vitalitatea organismelor vegetale sintetizate.

Cu părul strîns sub o panglică verde, Ilona pășea pe una dintre aleile care duceau către poarta principală prin care se intra în uzină. Nu mai era decît la o mică distanță de aceasta, cînd se auziră trei semnale scurte. Becuri roșii de semnalizare se aprinseră pe întreg frontispiciul circular al clădirii.

Ilona nu dădu nici o atenție semnalelor. Se îndrepta spre poarta de intrare, cu toate gîndurile concentrate asupra apropiatei ei întîlniri cu Zeul vieții.

Dar deodată începu să se întîmple ceva care nu mai putea scăpa atenției ei. Clădirea uzinei se scufunda, devenind tot mai scundă. Mișcarea era destul de rapidă, căci Ilona vedea cum ferestrele se apropie de sol și intră în pămînt. Încercă, fără succes, să lupte împotriva senzației de amețeală care o cuprinsese.

Acum uzina dispăruse pur și simplu, iar aleea pe care pășea se deplasa lin spre golul rămas în mijlocul clădirii. Din toate părțile, de jur împrejurul prăpastiei căscate, aleile radiale se îndreptau spre centru. În cîteva secunde, ele se îmbucară. Platforma astfel creată, pe care se găsea și Ilona, începu apoi să coboare. Deși scufundarea nu era mai rapidă ca aceea a unui ascensor, fata simțea un gol ca acela de care se plîngeau pasagerii aerieni ai trecutului cînd avionul intra într-o zonă rarefiată.

Era inutil să încerce să atragă atenția prin strigăte. Pe deasupra îi era și groază de ridicolul situației în care se găsea.

Cam la zece metri deasupra capului Ilonei, apăru o nouă platformă. Acum se găsea într-un spațiu închis, puternic iluminat.

Totul nu durase mai mult decît cîteva zeci de secunde.

Nimic nu se mai mișca.

După trecerea primei spaime, Ilona examină cu atenție locul unde se afla. Văzu niște palete a căror subțirime le făcea transparente. Ieșiseră din pereții laterali ai incintei, purtate de cîteva axe fine.

Dar ce se întîmpla oare cu ea? Să fi fost de vină emoția? Simțea o greutate din ce în ce mai mare la respirație. O senzație de lipsă de aer, de sufocare, punea treptat stăpînire pe ea.

Și, dintr-o dată, simți că puterile o părăsesc. Se clătină. În minte i se învălmășeau amintiri îndepărtate. O străfulgeră gîndul morții. Cu un efort suprem, se apropie de instalația de palete transparente și se prăbuși fără simțire peste un ax, care se frînse sub greutatea trupului ei.

*

Tehnicianul de serviciu de la postul de termostatare al uzinei era uimit. Nu înțelegea ce se petrecea astăzi cu indicatoarele de temperatură. Stabilizarea temperaturii era o condiție esențială pentru cercetare. Scufundarea uzinei, pe lîngă celelalte mijloace obișnuite, asigura nu numai o temperatură constantă, ci evita și perturbații datorită curenților de aer. De obicei, stabilizarea temperaturii, pînă la miime de grad, era o problemă simplă. Se scufunda uzina, iar după închiderea celor două platforme și rarefierea aerului din spațiul dintre ele (în scopul creării unui spațiu izolant față de mediul exterior), după punerea în funcțiune a termoregulatoarelor, temperatura necesară în laboratoarele izolate era întotdeauna perfect asigurată pînă la zecimi de miime de grad și pînă la milionime în cazuri speciale.

Ora termostatării absolute, adică ora scufundării, era timpul celor mai interesante experiențe în laboratoarele uzinei.

Acum, însă, acele indicatoare nu voiau să stea locului. O încăpățînată miime de grad suplimentară și o tendință ușoară de creștere indicau o sursă de căldură undeva în spațiile izolate. Și în timp ce manevra supapele de evacuare, încercînd să învingă neregularitatea ivită, semnalul de alarmă luminos îi indică ruperea axului la aparatul care înregistra viteza mișcării moleculare.

O intervenție imediată era necesară.

Tehnicianul de serviciu anunță pe coordonator și stațiile de cercetare. Deschise pe urmă repede canalul de acces către spațiul care trebuia controlat, lăsînd să pătrundă acolo aerul atmosferic.

Însoțit de membrii echipei de depanare, el se urcă cu ascensorul în zona indicată.

S-ar fi așteptat la orice altceva decît ii fu dat să vadă. O femeie în nesimțire zăcea prăbușită peste axul aparatului de măsurat viteza mișcării moleculare în camera de vid. Un accident fără precedent la Bios-Alfa!

Ilonei i se făcu imediat tratamentul de readucere în viață, folosindu-se mijloacele de intervenție potrivite. Ea se trezi pe jumătate bîiguind cuvinte fără sens pentru cei din jur: „participare", „submarin", „Iuk". Apoi din nou „Iuk". Il chema pentru a treia oară în clipa cînd se trezi de-a binelea.

O liniștiră zîmbetele oamenilor din jurul ei, îmbrăcați în salopete care păreau de mătase viorie.

I se dădu să bea un lichid înviorător și curînd își aminti de împrejurările care o aduseseră acolo. Roși pînă în vîrful urechilor. Făcuse o boacănă și începuse să-i pară rău că nu se lăsase condusă.

*

În camera coordonatorului general, agitația era neobișnuită. Zeul vieții era furios.

— Cine a îndrăznit să tulbure activitatea uzinei? Ce sînt aceste povești bizare? Să fie scoasă imediat din uzină musafira nepoftită!

Asistenta lui Habarani, Magda, aşteptă ca maestrul să-şi verse focul. Interveni abia după ce-l văzu mai liniştit.

— Este vorba de un caz cu totul deosebit. Tînăra vine pentru întîia oară în uzină, după ce i s-a făcut un tratament complex de readaptare. Şi-a pus toate nădejdile în noi. Ar fi bine s-o vedeţi.

Habarani nu obişnuia să-şi întrerupă studiile şi să flecărească de-a surda cu oamenii. Dar cuvintele asistentei îl făcură să treacă peste obiceiurile de toate zilele. Mai bombăni cîtva timp şi apoi spuse scurt:

— In sfîrşit. Trimiteţi-o la mine!

*

Ilona păşi în cabinetul Zeului vieţii cu inima cit un purice. Altfel, cu totul altfel îşi închipuise ea condiţiile in care avea să înceapă discuţia cu el. Acum trebuia să se prezinte ca o vinovată, ca o şcolăriţă care a făcut o poznă.

Se îndreptă totuşi fără ezitare spre masa de lucru a lui Habarani, masă care era de fapt platforma unui microscop electronic orizontal.

Dar ce era oare cu aceste priviri ale savantului? Ce avea de gînd omul din faţa ei, care o privea ca pe o arătare?

Ilona se opri buimăcită. Invăţatul n-o pofti să şadă, nu făcu în general nici un gest. Privea ca hipnotizat la capul, numai la capul ei.

Ilona bîigui ceva, Dar se opri imediat. Căutătura lui Habarani îi tăia curajul din rădăcini. O nedumerire amestecată cu spaimă o îndemnau să plece, să fugă din faţa lui.

Ridicîndu-se cu un zimbet triumfător, care avea ceva solemn, Habarani exclamă:

— Pigmentul jupiterian!

Imediat după aceasta, savantul se trezi parcă dintr-o reverie. Işi ceru iertare pentru atitudinea lui ciudată şi o rugă să-l înţeleagă. Apariţia ei însemna pentru el o surpriză pe cît de neaşteptată, pe atît de deosebită.

O pofti să şadă şi îi explică, în sfîrşit, motivul primirii pe care i-o făcuse. Părul Ilonei avea o culoare şi strălucire identică cu aceea a unor fibre vegetale realizate de el în laborator. Acestea fuseseră obţinute în condiţii similare celor care ar fi existat într-o seră cosmică aflată pe un satelit jupiterian, sub tripla influenţă a radiaţiilor solare, a radiaţiilor reflectate de Jupiter şi a radiaţiilor cosmice.

Arareori îl înşelau pe el impresiile directe, senzoriale. Era convins că la analiză se va dovedi că firele de păr ale Ilonei conţin pigmentul pe care el îl numise „Jupiterian". Şi dacă era aşa, întreg eşafodajul teoriei pe care o construise cu privire la raportul dintre condiţiile complexului de radiaţii şi pigmenţii animali şi vegetali trebuia abandonat ca nevalabil.

Insemna că şi în alte condiţii, în condiţii terestre, se pot forma pigmenţi cuprici. Infirmarea teoriei lui era tot atît de importantă ca o descoperire. Pînă acum pigmentul fusese descoperit numai în condiţii extraterestre sau realizat în laboratoare.

— Inţelegi acum de ce te-am privit atît de stăruitor, încheie el. Trebuie să ştii că eşti purtătoarea unui argument experimental unic. Eşti singura purtătoare animală terestră a pigmentului pe care l-am botezat jupiterian. De aceea nu mă pot opri să-ţi cer o buclă din păr.

Ilonei îi venise inima la loc. Era chiar bucuroasă că lucrurile luaseră această întorsătură. Şi, înţelegînd că învăţatul nu ştie nimic despre originea ei cosmică, îi spuse:

— Imi pare bine că nu infirm, ci confirm teoria pe care aţi elaborat-o. M-am născut pe un satelit al lui Jupiter!

Habarani, bătrînul Habarani, Zeul vieţii, sări ca un adolescent din fotoliul său. Începu să alerge prin cameră fără noimă, bolborosind cuvinte al căror înţeles Ilona nu-l cunoştea. Apoi, ca şi cum şi-ar fi amintit de un lucru esenţial, trecu repede în faţa televizofonului de masă şi strigă:

— Magda, Magda! Adu-mi cultura de muşchi jupiterieni!

În aşteptarea asistentei, Habarani se aşeză pe un taburet lîngă Ilona. Privea fascinat, cu ochi de îndrăgostit, părul ei. Fata aceasta îi aducea pe neaşteptate un răspuns pe care numai o întîmplare extraordinară, cu totul ieşită din comun, putea să-l aducă. Natura îi făcuse un dar minunat. Şi el trăia cu intensitate, cu o adevărată voluptate, bucuria descoperirii, acea bucurie care-ţi umple făptura cu senzaţia înfăptuirii.

Magda sosi, aducînd un platou de sticlă încărcat cu o vegetaţie arămie. Chiar o comparaţie făcută cu ochiul liber îţi dădea certitudinea că Habarani nu se înşelase. Trebuiau totuşi făcute analizele. Ilona îşi desfăcu panglica, şi părul undui strălucitor peste umerii ei. Tăie apoi o buclă cu bisturiul pe care i-l dăduse Magda.

— Prima jertfă a jupiterienei pe altarul ştiinţei, spuse Habarani, luînd din mîinile Ilonei bucla purpurie şi punînd-o cu grijă pe platoul cu muşchi.

Magda zîmbi şiret.

— Maestre, vă atrag atenţia că era cît p-aci să comiteţi o neîngăduită eroare ştiinţifică cînd v-am anunţat-o pe accidentata noastră.

— Recunosc, recunosc de o mie de ori, draga mea. Şi vreau să-mi ispăşesc greşeala. Spune, trimisă a plaiurilor jupiteriene, ce doreşti? Îţi vom îndeplini orice dorinţă, ca în basmele orientale.

— Vreau să lucrez aici, spuse fără ocol Ilona.

Habarani rîse din toată inima.

— Bine, dar asta-i prea puţin. Ne dai, în loc să ceri! Hai, Magda, să conducem pe oaspetele nostru prin uzină. Şi să facem aşa încît să rămînă la noi.

— Aş vrea să spun că ştiu cîte ceva despre... începu Ilona.

— Chiar dacă n-ai şti nimic, ai şi dat suficient ştiinţei pentru a merita să lucrezi cu noi, o întrerupse Habarani. Dar cred că vei putea da mai mult. Ai dovedit stăpînire de sine, atît cu prilejul închiderii în camera de vid cît şi atunci cînd te-am întîmpinat ca un zănatic. Ai deci o calitate importantă, care se cere cercetătorului. Restul va veni de la sine. Să dăm o raită prin secţiile casei noastre.

Porniră tustrei. În sala sintezelor de albumină, Habarani îi descrise Ilonei aparatajul de producere a cîmpurilor magnetice, care creau una dintre condiţiile necesare pentru sinteza componenţilor optic-activi ai albuminei.

— Azotul, carbonul, hidrogenul, sulful şi oxigenul se combină aici, dînd amino-acizi cu aceleaşi proprietăţi ca ale amino-acizilor naturali. Visul lui Pasteur şi al ze ilor de chimişti ai veacului trecut, de a realiza sinteza substanţelor optic-active, este aici realitate de fiecare zi.

— Aceasta este materia primă pentru sinteza albuminelor. Producem aici 840 de tipuri de albumină. Ovalbumina este substanţa de consistenţa şi aspectul albuşului de ou, pe care o vezi acolo, curgînd din reactorul de cuarţ, înspre secţia de sinteză a microorganismelor.

În secţia unde se sintetizau microorganismele, Ilona avu prilejul să observe procesul de creare a unor bacterii inexistente în natură, a căror folosire o cunoscuse cu prilejul vizitei făcute la uzina de zahăr sintetic.

In vase transparente, de diametre uriaşe, se vedeau aici mase colorate care păreau inerte. Privite însă cu macro-microscopul, aparat optic de mărire cu un obiectiv de un metru diametru, puteai observa mişcarea complicată a unor microorganisme monocelulare de cele mai diferite nuanţe.

— Ce este cu aceste culori? întrebă Ilona.

— Sînt substanţe introduse în mediul de cultură al bacteriilor, substanţe care determină cele mai complicate reacţii acolo unde aceste bacterii sînt folosite. Unele dintre ele sînt toxice şi ucid bacteriile producătoare de boli, altele sînt catalizatori chimici de mare eficacitate, care ajută la sinteze de substanţe organice.

Ilona urmărea atentă explicaţiile. Tehnicienii din laboratoare o priveau cu interes pe această vizitatoare deosebită. Ii descriau procedeele de lucru, îi prezentau detaliile tehnice ale observării proceselor de dezvoltare a culturilor.

Şi Ilona nici nu simţea cum trece timpul. Ea urmărea, trecînd din sală în sală, drumul sintezelor substanţelor vii, al sintezei organismelor. In camera presiunilor mari, se familiariză cu metodele de realizare a unor presiuni de milioane de kilograme pe centimetrul pătrat, care comprimau substanţele pînă la dispariţia spaţiilor intermoleculare. Temperaturi apropiate de zero absolut şi temperaturi de zeci de mii de grade, presiuni de a miliarda parte dintr-un milimetru de coloană de apă şi presiuni de milioane de atmosfere erau condiţiile de lucru care se realizau în aparatajul din diferitele incinte ale uzinei.

Un amănunt îi atrase în mod deosebit atenţia. Cei mai mulţi dintre tehnicieni mînuiau cu aceeaşi uşurinţă aparatura cu mîna stîngă ca şi cu mîna dreaptă. In sala instalaţiilor electronice de măsură văzu, de pildă, un tehnician care bătea clapele unei maşini de calculat şi „ţesea" cu cele cinci degete ale mîinii stîngi, înarmate cu nişte degetare ascuţite, o ţesătură formată din fire mai subţiri decît acelea ale pînzei de păianjen. Era o grilă specială, pe care tehnicianul Yorg o proiectase şi acum o executa calculînd cu grijă fiecare ochi al ei.

Ilona avu prilejul să afle că tot mai puţini saharieni au rămas cu defectul de a fi dreptaci. Acest defect, care se datorează asimetriei ponderale a corpului omenesc, adică faptului că ficatul face mai grea partea dreaptă a corpului, ceea ce duce la o dezvoltare inegală a mîinii şi piciorului drept, faţă de mîna şi piciorul stîng, se îndrepta prin gimnastică specială şi diferite exerciţii fizice făcute încă din copilărie.

— Oameni care lucrau cu dreapta şi stînga la fel existau şi în trecut, îi explică Yorg. Leonardo da Vinci este un exemplu cunoscut. Mulţi muzicieni celebri au fost ambidextri. In epoca noastră avem nevoie de multă dibăcie manuală şi de aceea încercăm să ne facem mîini ca ale lui Leonardo, Paganini sau Pavlov. Nu reuşim chiar toţi, observă Yorg zîmbind.

— Dumneata însă cred că îl întreci pe Paganini, spuse Ilona admirativ.

— Exagerezi! Vei avea poate prilejul s-o vezi pe Magda mînuind numărătorul de bacterii şi înregistrînd cu stînga comunicarea rezultatelor şi interpretarea lor.

— Mă speriaţi! Şi eu care credeam că în secolul automatizării, mîinile servesc doar ca ornament, că oamenii sînt în pericol să li se atrofieze totul, în afară de creier. Dar ce-i de făcut cu oamenii înapoiaţi, ca mine, rămaşi cu defectul de a fi dreptaci?

— Nu e grav. Faci parte din majoritatea care mai suferă de pe urma acestui inconvenient pe planeta noastră. Le este deschisă posibi-

litatea de a realiza cu dreapta minuni, rămînîndu-le stînga drept rezervă şi... ornament.

Magdei nu-i prea plăcea sporovăiala lui Yorg. O luă de braţ pe Ilona, îi spuse să nu-l mai asculte pe acest nesuferit Paganini II şi să treacă mai departe, prin celelalte secţii ale uzinei.

Între timp, Habarani, care examina din loc în loc desfăşurarea operaţiilor şi discuta cu tehnicienii, se apropie de cele două tinere. Trecu împreună cu ele în sala de producere a alimentelor artificiale inalterabile şi a ţesuturilor vii pentru intervenţii chirurgicale.

Ilona nu-şi putu reţine o exclamaţie de uimire văzînd între altele nişte ouă care se deosebeau de cele naturale prin dimensiunile lor uriaşe şi prin faptul că aveau o membrană transparentă, ce lăsa să se vadă întregul conţinut protoplasmatic.

După ce mai colindară prin uzină, Habarani, Magda şi Ilona se întoarseră în cabinetul maestrului.

Ilona simţea că nu se va mai dezlipi multă vreme de acest loc de creaţie, unde ghicea că se petrec lucruri şi mai interesante decît cele pe care le putuse vedea în vizita ei fugară. Şi deoarece Zeul vieţii îi devenise atît de apropiat, de parcă l-ar fi cunoscut de cînd lumea, îl întrebă fără sfiiciune:

— Pînă unde va putea merge omenirea pe calea sintezelor biologice? Vreau să ştiu dacă credeţi că vom putea crea animale vertebrate, dacă vom putea crea omul în laborator.

Zeul vieţii zîmbea. Nu se grăbi cu răspunsul. Privind vitrina din faţa lui, care cuprindea produse ale uzinei, Habarani părea absent. În cele din urmă, se hotărî să vorbească. Pentru Ilona? Pentru Magda? Pentru sine însuşi?

— Oamenii, începu el, societatea, îşi pun probleme pe care le pot rezolva cu puterile epocii lor. Aşa spunea Karl Marx. Nu sînt tocmai acestea cuvintele folosite de părintele spiritual al societăţii noastre, dar ideea aceasta este. Şi ea e tot atît de actuală acum ca şi cu 200 de ani în urmă. Ar fi bine să-şi amintească de ea mulţi saharieni.

Este tot atît de important să cunoşti limitele posibilităţilor epocii, pe cît este de important să întrevezi perspectivele deschise de cuceririle ştiinţei şi tehnicii, de cultura omenească. Visul îşi are şi el locul lui însemnat. Dar ce rost are să visezi lucruri fără sens?

Mă întrebi dacă vom putea crea... omul sintetic. Trebuie să spun mai întîi că viaţa, aşa cum o vedem noi azi, este rezultatul unui lung proces de evoluţie în care condiţiile de mediu, de-a lungul milioanelor de ani, şi-au pus adînc amprenta pe întreaga structură fizică a plantelor şi animalelor. În plus, la om cred că ar trebui să ţinem seamă de faptul că el nu este numai un produs al istoriei naturii, ci şi al istoriei societăţii. Dacă în unele împrejurări putem repeta în laborator ceva din istoria naturală, nu se poate face acelaşi lucru şi cu istoria societăţii. Doar nu vom putea repeta în eprubete perioada comunei primitive, a sclavagismului, a feudalismului, a capitalismului, a socialismului. Munca şi condiţiile ei l-au creat pe om, cizelînd pe cel mai perfect vertebrat, produs al istoriei naturale şi sociale, pînă la desăvîrşirea geniului uman, pînă la apariţia unor oameni ca Newton, Shakespeare, Darwin, Marx, Lenin, Einstein. Asemenea condiţii nu se pot repeta în camere de laborator. Nu! Este absurd visul claselor exploatatorilor de a crea roboţi umani.

Cunoaşterea este mama înfăptuirii. De aceea nici nu-mi trece prin gînd să neg puterea omenească de a pătrunde pînă în tainele cele mai adînci ale anatomiei, fiziologiei şi psihologiei vertebratelor superioare. Şi, desigur, mai sînt foarte multe lucruri de descoperit pe acest drum.

În secolele trecute, oamenii ridicau ei înşişi ziduri chinezeşti în calea fericirii lor. Opreliști de tot felul născute din structura societăţii îi împiedicau să folosească uriaşele posibilităţi ale ştiinţei şi tehnicii. Aceste ziduri au căzut. Sîntem constructorii fericirii omeneşti, ai fericirii noastre, înfăptuitorii visurilor noastre.

Habarani se opri şi, ca trezit din visare, spuse:

— Dar unde am ajuns cu întrebarea ta, Ilona? Am început să filozofez. Şi, fiindcă nu mă pricep, fac filozofie ieftină. Deocamdată însă o să-ţi spun mîine în amănunt cum stăm cu sinteza muşchilor nutritivi. Este una dintre problemele noastre cele mai actuale. Şi tu vei lucra la ea. Dacă nu-ţi va plăcea, vom mai sta de vorbă. Şi acum, la culcare! Duceţi-vă acasă! La revedere şi... pe mîine!

*

Pe aleea care ducea spre poarta uzinei, Ilona şi Magda păşeau alături. Ilona aflase poveştile de dragoste trăite de Magda, iar Magda devenise prima confidentă terestră a Ilonei. Se despărţeau două prietene. Şi în inima Ilonei înmugurea o bucurie nouă.

Capitolul XXVII

INTERMEZZO

Străbunicul Iancăi, pictorul Gunarsen, era — cu cei 165 de ani ai săi — unul dintre oamenii cu adevărat bătrîni din Sahariana. O asemenea vîrstă nu avea, la drept vorbind, ceva cu totul extraordinar. Încă din secolul trecut se cita cazul unei osetine care trăise 180 de ani, iar doi soţi unguri se bucuraseră de cea mai lungă căsnicie din lume: 147 de ani.

Dacă în veacurile al XIX-lea şi al XX-lea asemenea cazuri erau citate în tratate medicale şi în cărţile de popularizare a ştiinţei, ca ceva ieşit din comun, în anul 2055 — datorită complexului de măsuri de longevitate, — fiecare centru orăşenesc mai important se mîndrea cu cîteva zeci de locuitori de peste 180 de ani.

Asemenea lui Gunarsen, mulţi dintre aceşti longevivi contemporani erau foarte activi. Pictorul organizase, de pildă, recent o expoziţie, prezentînd pînzele realizate într-o călătorie întreprinsă în Ţările Scandinave. La 143 de ani se apucase să înveţe să cînte la pian.

Încăperea în care Ianca îl primise pe Ilan în după-amiaza aceea purta în toate amprenta gustului acestui om, a cărui vîrstă se apropia de două secole. Pictorul îşi amenajase aci o odaie în stil vechi, care să-i amintească de tinereţea lui. Iluminaţia se făcea cu becuri electrice, ţesăturile mobilelor erau din fibre vegetale, într-un colţ atîrna pe perete un străvechi orologiu, iar pe birou erau cîteva obiecte care aminteau şi ele de vremuri de mult apuse.

Şedeau alături, pe canapeaua cu spătar înalt. Ilan povestea. Îi vorbea Iancăi despre călătoria submarină, despre geopalpator. Înfăţişa cu aprindere succesul cercetării, îi descria amănunţit aparatele, instalaţiile.

Dar Ianca părea absentă.

— La ce te gîndeşti, Ianca?

— La ce nu-mi povesteşti tu, Ilan, astăzi, ca altădată

— Şi despre ce ai vrea tu să-ţi povestesc ?

— Despre sufletul lucrurilor. Astăzi aş fi vrut să-mi vorbeşti despre sufletul lucrurilor submarine.

— Prostii, fantezie de copil! se revoltă Ilan. Rezultatele expediţiei noastre vor constitui o bază importantă în lupta împotriva calamităţii cutremurelor, pe care, de milioane şi milioane de ani, făpturile pămînteşti o îndură neputincioase. Şi tu îmi ceri să mă perpelesc pentru un decor.

— Ilan, Ilan, nu trece pe lîngă viaţă cu nasul în rigla de calcul! Trăieşti din cifre şi din formule şi uiţi de sufletul oamenilor şi lucrurilor care te înconjoară!

— Sufletul oamenilor — înţeleg. Dar al lucrurilor? Ce vrei să spui ?

— Da, există un suflet al lucrurilor, stărui Ianca. Uite, odaia aceasta...

— Hala de vechituri a străbunicului tău, o întrerupse Ilan.

— Spune-i cum vrei să-i spui, dar să ştii că aici, ca pretutindeni, lucrurile îşi au sufletul lor. Mai bine zis, putem să le însufleţim.

— Prin magie, poate.

— Nu, cu mult mai simplu. Împrumutîndu-le, cu fantezia noastră, o parte din emoţiile şi gîndurile care ne frămîntă, aşa cum o fac de milenii artiştii şi oamenii care ştiu să guste arta.

Se opri o clipă.

— Ştii ceva, Ilan? Să facem, cum ai spune tu, o experienţă. Dar nu de fizică şi nici de chimie. Îţi voi povesti despre toate cîte sînt şi tu nu le vezi în această odaie şi vei trăi, împreună cu mine, un episod fugar din viaţa lucrurilor. Vii în călătorie? Dă-mi mîna.

Ilan surîse şi se înclină ceremonios.

— Te urmez, Ianca!

. . . .

...Canapeaua e luminată vag de raza unei lămpi aflate undeva în celălalt colţ al odăii. Un văl des, ca o ceaţă, pluteşte în aer. Privite prin el, obiectele nu vor să-şi păstreze nici forma, nici locul.

În sunetele muzicii mozartiene care-şi răspîndeşte suflul peste toate, statueta de alabastru a dansatoarei de pe pian şi-a părăsit imobilitatea. Îşi întinde uşor în lături braţele, cu care îşi acoperea înainte, pudică, goliciunea, şi începe să danseze. Pe urmă, cînd suprafaţa de pe pian devine prea mică, coboară, sărind graţios, pe covor şi-şi flutură mişcările delicate dintr-un colţ al odăii în celălalt. Şi după ce freamătă aşa un timp, cînd prăbuşindu-se la pămînt, cînd învîrtindu-se frenetic în vîrful unui picioruş minuscul, se opreşte deodată privind în sus înfiorată...

Cine e duşmanul care vrea s-o oprească? Cine încearcă să sugrume bucuria vagabondajului şi nebuniei ei de o clipă? Cine e lugubrul personaj care vrea s-o întoarcă înapoi, sus — pe pian —, să o facă să fie la fel de tristă şi de împietrită ca înainte?

Înmărmurită şi speriată, baletista priveşte în sus. Trupu-i zvelt se încovoaie ca o ramură de floare tînără îndoită de vîntul vrăjmaş. Mozart a amuţit.

Deasupra e chipul sever al orologiului de perete.

Totul în el este sobrietate şi echilibru. E revoltat de cele ce se întîmplă în jurul lui. Ar voi să le spună tuturor acestor necugetaţi gîndul său.

— Încetaţi o dată cu năzbîtiile! Fiţi cuminţi, liniştiţi, vedeţi-vă de treabă! Fiţi ponderaţi, fiţi serioşi, fiţi calmi! Viaţa trebuie trăită

cu măsură, cu multă măsură şi... măsurată clipă de clipă. Luaţi pildă de la mine. Priviţi cum ştiu eu să împart timpul în fracţiuni egale.

Şi limba lui se plimbă tacticoasă, cu o viteză perfect uniformă, de la dreapta la stînga, de la stînga la dreapta. De fiecare dată cînd a ajuns la o extremitate, se aude o mică pocnitură. Nici o eroare şi nici o întîrziere nu este posibilă.

Tic-tac, tic-tac, tic-tac...

Cadranul rotund — perfect rotund — primeşte însemnarea exactă — perfect exactă — a arătătoarelor. Are o figură de savant morocănos. Se vede cît colo că totul e la el desăvîrşit. Cifrele, negre şi reci, se înşiră una după alta în cerc, ca nişte personaje solemne şi simandicoase într-o procesiune.

Dedesubt atîrnă greutăţile cilindrice — perfect cilindrice —, care-i asigură mersul.

La el totul este sobrietate şi echilibru.

— Nici o indulgenţă, pentru nimeni! rosteşte grav orologiul. Şi, ca o încheiere peremptorie, îşi sună din adîncurile fiinţei sale fără greş cele douăsprezece lovituri, care trebuie să convingă pe toţi cei ce-l ascultă de zădărnicia lucrurilor omeneşti şi de primatul indiscutabil al raţiunii asupra sentimentului.

Dansatoarea a rămas pe gînduri. Se vede că-i este teamă. Ştie prea bine că a făcut un păcat. Şi repede, repede, fuge într-un colţ şi se aşază cuminte pe un scaun.

Orologiul a învins. Continuă să numere, superior, clipele — una, două, trei, patru, cinci, şase... Asta este: totul se reduce la număr şi la judecată. Restul — copilării şi nonsensuri.

S-a bucurat însă prea devreme. Portretul lui Liszt de deasupra pianului a început să vibreze, să se clatine. Repede, tot mai repede. Un timp nu se mai vede decît un vîrtej. Peste cîteva clipe se întregeşte însă, din învolburare, omul. Părul îi flutură în vînt, mîinile îl freamătă, ochii îi strălucesc. Deschide pianul, se aşază pe taburetul mic din faţa acestuia, şi mîinile amîndouă se aruncă, avide de viaţă, pe clapele care le doresc.

Tabloul mare, de deasupra canapelei, învie şi el. Tirolezii care dansează în mijlocul unei pajişti culeg repede cîteva flori, pe care le aruncă în odaie, şi părăsesc pînza. Dau covorul înlături, îşi iau partenerele de mijloc şi încep să le învîrtească. Pe urmă le saltă în sus şi le învîrtesc iar, într-un iureş neîntrerupt.

Mîinile lui Liszt aleargă tot mai repede de-a lungul claviaturii. Uneori se opresc şi execută un tremolo nebun, în care totul ajunge să fie o singură vibraţie. Degetele nici nu se mai văd, ca spiţele unei roţi care se învîrteşte cu mii de rotaţii pe secundă.

Pe masă, chipul unui Mefisto din pislă nu mai poate de bucurie. Diavolul coboară şi el, vesel, ia de mijloc tiroleza cea mai frumoasă cu şorţ verde şi pălărioară roşie şi joacă cu ea. Deodată se opreşte. Şi ceilalţi se opresc.

Doar muzica îşi continuă zbuciumul. Doar ea mai însufleţeşte odaia. Acum sună de parcă cineva ar coborî o mie de trepte în cîteva clipe. Mefisto contemplă ironic orologiul, şi pasajul pe care-l execută Liszt pare hohotirea lui nebună.

De sus, chipul cadranului priveşte cu mustrare toată scena. Limba ceasornicului îşi continuă nestingherită calea, străjuită la stînga şi la dreapta de greutăţile majestuoase.

— Nesăbuiţilor! Descreieraţilor! Nelegiuiţilor! Ce e cu voi? De ce vă bucuraţi? Nimic nu s-a întîmplat, nimic nu se întîmplă. În loc să jucaţi ca nebunii, aţi face mai bine...

Dar cuviosul pastor Tic-Tac nu are răgazul să-şi termine cuvîntarea. Mefisto îl apucă de limbă, trage... trage şi, tocmai cînd spiritul rapsodiei lui Liszt a ajuns la capătul scării, orologiul se prăbuşeşte cu un zgomot infernal de fier vechi pe parchet.

Cifrele de pe cadran par mai întîi moarte, în fracurile lor negre, convenţionale. Pe urmă, deodată se înviorează, trezite de muzică. Îşi părăsesc doliul, colorîndu-se fiecare cu o altă nuanţă vie, pînă ce cadranul are înfăţişarea pestriţă a unei cozi de păun. Se iau la braţ şi încep să danseze şi ele, rotindu-se cînd într-o parte, cînd într-alta.

Mîini nevăzute ridică de jos greutăţile, apucîndu-le de lanţurile aurii. O dată în aer, încep şi ele să se balanseze ritmic. Limba, prăbuşită ca o victimă nefericită, se mişcă la rîndul ei. Niţel, apoi tot mai mult, pînă ce se ridică de jos şi începe să execute în aer tumbe fantastice, deasupra tirolezilor care şi-au reluat dansul.

Şi mîinile maestrului agită febril clapele cuprinse de viaţă. Coardele pianului scot sunete care deşteaptă, rînd pe rînd, sufletele aţipite ale obiectelor din odaie. Vasele goale se umplu de florile primăvăratice ale covorului, păsărelele tapetului ciripesc fericite, metrul de lemn se ridică şi el de la locul său şi ţopăie vesel, ca pentru a-şi dezminţi menirea exclusiv utilă. Biroul începe să se clatine greoi, plecîndu-se cînd într-o parte, cînd într-alta. Scaunele aleargă agitate de colo pînă colo, în timp ce fotoliile adînci par bătrîni înmărmuriţi de spectacolul bucuriei acesteia fără margini. Pianul se ridică, împreună cu Liszt, în aer şi începe să cutreiere odaia, învolburat într-un abur argintiu. Clapele se aprind ca nişte focuri vii cînd maestrul le atinge, iar uneori toată claviatura pare cuprinsă de incendiu.

Dar deodată feeria se destramă. Dansatoarea se aşază la loc pe pian, Liszt închide în grabă instrumentul şi se suie în portret, metrul se duce, ruşinat, la loc. Mefisto se suie cu coada între picioare pe masă, iar păsărelele tapetului amuţesc. Satisfăcut, superior, pastorul-orologiu îşi întregeşte mădularele zdrobite şi-şi reia locul cuvenit, ca să măsoare mai departe vremea.

. . . .

— De ce te-ai oprit? o întreabă Ilan pe Ianca. De ce s-a terminat? Era atît de frumos!

— Din pricina noastră. Orologiul din noi a refuzat să mai păşească pe cărarea fanteziei.

— Hai, învie iar totul. Te rog!

. . . .

Mefisto deschide prudent un ochi. Cînd vede că nu-i nici un pericol, se ridică tiptil, coboară de pe masă şi se îndreaptă spre ceas. Aici se opreşte şi se strîmbă cum poate mai urît, ca să scoată figura respectabilului orologiu din sărite. Apoi, cu un gest sigur, opreşte limba. Şi ceasul pare mort, ca un orator demagog căruia i-a pierit brusc, în mijlocul discursului, graiul.

Mefisto se întoarce cu faţa spre canapea, face o piruetă graţioasă în direcţia celor doi îndrăgostiţi şi apoi se instalează, cu pipa în gură, într-un fotoliu comod, de unde, pufăind grav, priveşte cu un zîmbet sarcastic limba înţepenită, iremediabil verticală, a celui care pretinsese cîndva că, măsurînd vremea, poate să cuprindă viaţa.

. . . .

Buzele lui Ilan se apropie visătoare de părul Iancăi.

Ianca şopteşte:

— Vezi, iubitul meu? Acum timpul s-a oprit în loc. Durata nu mai curge.

. . . .

O orchestră nevăzută intonează „Vraja focului" din opera „Walkiria". Pe calea argintie a razelor lămpii de masă, fiicele lui Wotan au pornit-o în ropotul sălbatic al cailor. Razele nu se opresc la plafon. Îl străbat şi fug tot mai sus, purtînd în lumina lor galopul nebun al amazoanelor...

Capitolul XXVIII

O ANIVERSARE CU PERIPEŢII

Locuinţa lui Gromov nu mai semăna în seara aceea cu cuibul liniştit al unui savant.

Uşile camerelor erau date înlături. Cele trei biblioteci deveniseră o singură încăpere mare, în care se mişcau oameni de vîrste diferite: tineri studenţi şi învăţaţi vîrstnici, fetişcane cu flori in păr şi bătrînele, ca mătuşa Maria.

Era aniversarea — intre prieteni — a 100 de ani de activitate ştiinţifică a lui Gromov. Bătrînului îi plăceau adunările acestea, în care il inconjura dragostea studenţilor, colegilor, prietenilor, rudelor sale apropiate. In orice caz, se simţea mult mai bine acasă, inconjurat de oameni poftiţi de el, decît la sărbătorile oficiale, unde se rosteau discursuri oficiale şi i se aduceau laude oficiale.

Celebrîndu-şi centenarul de activitate, Gromov era bucuros că poate să sărbătorească izbinda definitivă a „tratamentului cu viaţă" aplicat lui Tăun. De aceea, profesorul îl şi rugase pe acesta să poftească pe cine doreşte. Printre oaspeţi se numărau Ilan şi Ianca, pe care Grigore urma s-o cunoască astăzi.

Venise şi pictorul Gunarsen. Gromov şi Gunarsen se cunoşteau de peste 50 de ani, de la centrul de tratament al bătrîneţii. Gusturile lor comune in arta plastică şi vederile lor opuse in problemele psihologiei creaţiei închegaseră între ei puternice legături.

Cel mai activ personaj dintre toţi oaspeţii lui Gromov era, însă, fără indoială, mătuşa Maria, care circula mereu intre odaia unde se strinseseră primii invitaţi şi bucătărie. Purta o rochie care stîrnea chicotitul Iancăi şi al studenţilor care o inconjurau. Deasupra rochiei avea un şorţ de olandă cu dantelă.

Adusă puţin din spate, cu trupul pîrpiriu, cu părul de zăpadă, mătuşa Maria trebăluia fără contenire. Şi dacă nu erai de părerea ei, ţi se proptea în faţă şi, privindu-te prin lentilele invizibile de presbitie, te apostrofa:

— Poate ştiţi voi mai bine! Comandă-ţi televizofonic puţină minte automată, tinere!

Mătuşa Maria o rechiziţionase pe Ilona în laboratorul improvizat ca bucătărie, pentru realizarea unei mese „ca acum o sută de ani".

Pe maşina electrică, împrumutată de la Muzeul de antichităţi al oraşului special pentru aniversarea intimă a centenarului, fierbeau sărmăluţe in foi de viţă intr-un cristalizator de sticlă greu fuzibilă, iar in cuptorul de calcinare cu infraroşii se coceau cozonacii pregătiţi de mătuşa Maria după o reţetă cunoscută numai de ea. Intr-un balon uriaş, prins de un stativ, fierbea ciorba de peşte, pentru care Ilona încerca să piseze, într-un mojar de agat din laborator, niste boabe de piper.

Alergînd neobosită de ici pînă colo, mătuşa Maria gusta mîncărurile, mirosea cu vădită plăcere aburul care se ridica din cratiţele improvizate şi îşi exprima nostalgia pentru trecutele vremi, pentru farmecul gospodăritului.

— Ei, fetiţo, ce ştii tu! N-ai cum să înţelegi. Ţie ţi s-o fi părînd firească moda asta. Să mănînci la esen mîncare fabricată în automate culinare, să te îmbraci numai cu haine făcute de alţii. Ce plăcut era altădată să-ţi împleteşti cu andrelele o flanea după un model personal, să te odihneşti după ce deretecai prin casă, să-ţi primeşti soţul la masa unde îl aştepta o surpriză: un borş de crap, o ciorbă moldovenească, o piftie cu usturoi — ceva bun ca la mama acasă. Sfîntă vorbă! Acum tot farmecul acesta s-a dus. „Despulverizator automat", „microclimat artificial" şi dumnezeu mai ştie ce.

Amuzată, Ilona pisa piperul. Interveni cu un patos prefăcut, numai ca s-o mai stîrnească pe mătuşa Maria.

— Nu te înţeleg deloc. O dată pe an este, desigur, o joacă plăcută să găteşti sau să ştergi praful. E ca şi cum ai îmbrăca un costum de acum zece secole pentru a juca o piesă istorică. Dar în general... Pe mine mă apucă fiorii cînd mă gîndesc că ar trebui să-mi pierd ore întregi cu desprăfuitul, măturatul şi toate celelalte. Asta-i robie sadea!

Mătuşa Maria se opri din treabă.

— Robie? Asta ţi-o fi băgat în cap nepricopsitul de nepotu-meu! se aprinse ea. Doar nu mă refer la condiţiile capitaliste. Eu vorbesc de condiţiile femeii eliberate, care, din dragoste pentru ai ei, îşi folosea priceperea pentru a transforma căminul într-o lume intimă, plăcută, deosebită de celelalte.

— A, nu! Ilona îşi scutură coama de păr arămiu. Să mă ierţi, dar cred că bărbatul iubit aşteaptă de la noi mai mult decît un prînz sau o cină bună, pe care astăzi are unde să le găsească oricînd şi oriunde.

— Şi ce crezi, mă rog, că aşteaptă bărbatul de la soţie sau de la prietena lui?

— Cum vorbeşti şi dumneata, mătuşă Maria! Ce înţelegi prin „a lui"?

— Bine, fie, fără „a lui". Soţia..., prietena... aşa, în general.

— Cred că un prieten adevărat aşteaptă de la noi să-i înţelegem aspiraţiile şi să participăm la lupta lui, adică exact ceea ce aşteptăm noi de la el.

Un suspin greu răsună în laboratorul-bucătărie. Ripostînd parcă cuvintelor ei neexprimate, veni răspunsul Ilonei.

— Mai mult de o zi n-aş suporta ocupaţiile astea, nici să mă tai!

*

În biblioteca ornamentată cu flori tropicale, se strînseseră vreo zece invitaţi.

Fratele lui Gromov, un cunoscut geograf, discuta aprins cu cîţiva colegi ai acestuia, de la Institutul din El-Solohu, despre posibilitatea prevederii şi combaterii taifunurilor. Mătuşa Maria îl luase la o parte pe Şandor şi încerca să-l convingă că nicăieri nu există locuri mai pitoreşti decît în Delta Dunării, unde se ducea de cinci decenii în fiecare vară.

Într-o nişă boltită, luminată de o lampă fluorescentă de forma unui ciorchine de strugure, Ilona îi descria lui Iuk amănunte inedite ale întîmplărilor de la Bios — Alfa. Îi vorbea mai ales despre Habarani, despre aprecierile acestuia.

— Cred şi eu. Cine ar putea fi cu totul indiferent în faţa unei fete a cerului? L-ai ameţit doar şi pe Gromov. Faci adevărate ravagii printre savanţi...

Ilona tresări.

— Unde să fie Grigore şi Gromov, Iuk? Nici unul, nici altul nu sînt de găsit. Am format de zeci de ori indicativele lor televizofonice. Ba este ocupat, ba nu răspunde. Unde-or fi?

Iuk nu părea neliniştit. Dar era. Era neliniştit mai ales pentru Grigore.

Vocea sonoră a profesorului Baberik, un coleg al lui Gromov, atrase tuturor atenţia. Majoritatea invitaţilor se strînseseră acum într-un singur grup, unde se desfăşura o discuţie în care se prinseseră mulţi. Iuk folosi prilejul pentru a evita răspunsul la întrebările Ilonei. O conduse pe aceasta lîngă grupul invitaţilor.

— Planeta Marte e slab populată, spunea tocmai Baberik. Ar putea primi cu uşurinţă 7-8 miliarde de pămînteni. Să mergem mai departe. În anumite condiţii, planeta Venus...

Iuk interveni.

— Şi de ce toate astea? Facem neomalthusianism în toată regula. Pămîntul va mai fi încă, pentru multe veacuri, suficient de încăpător. Cu mijloacele de care dispunem, poate hrăni 20, 30, 40 miliarde de oameni. Mai ales după ce toate pustiurile vor fi lichidate, iar gheţurile pămînturilor arctice şi antarctice topite.

— Popularea altor planete nu e încă nici necesară, nici raţională, observă şi Şandor. Se poate calcula uşor ce uriaşe forţe şi mijloace ar trebui să punem in joc pentru a înfăptui asemenea proiecte. Trebuie văzut dacă aceste forţe şi mijloace nu pot fi utilizate mai eficient în altă direcţie.

Profesorul Baberik combătu vehement aceste puncte de vedere.

— Putem face şi una, şi alta. Populaţia aşa-zisei lumi vechi n-a rămas doar staţionară după ce Columb a descoperit America. Sînt convins că peste un secol noţiunea de om nu va mai coincide cu aceea de om pămîntean. Acesta e un lucru esenţial. Datorită pionierilor cosmici, umanitatea va dobîndi un orizont tot mai larg.

— Şi mie mi se pare, ca şi lui Iuk, că nu aceasta e problema centrală, interveni fratele lui Gromov. Avem încă atîtea de indeplinit pentru a face viaţa oamenilor de pe pămînt mai plină, mai frumoasă, pentru a ajuta pe fiecare membru al societăţii umane să se realizeze pe linia aptitudinilor şi aspiraţiilor sale!

Mai sînt încă oameni pe care nu reuşim să-i apropiem suficient de ştiinţă, ca şi de culmile gîndirii omeneşti. Arta nu dă încă destul pentru îmbogăţirea sufletelor. În viaţa noastră de toate zilele, in relaţiile omului cu omul, şi mai ales în psihologia noastră, mai stăruie rămăşiţe de întuneric preistoric. Desigur, nu acele monstruozităţi de acum un veac — de felul şovinismului, calomniei sau violenţei —, ci altele, mai puţin grave, dar totuşi nedemne de făptura omenească. După părerea mea nu avem încă destulă consideraţie, înţelegere, dragoste unul pentru altul. Orgoliul şi invidia, laşitatea, spiritul de imitaţie şi atîtea altele ne mai rod fiinţa şi alterează frumuseţea morală a omului nou.

Calea spre desăvîrşire e lungă, nesfîrşită. Ne apropiem de omul-om, cu fiecare pas al progresului, dar la fiecare cotitură ne dăm seama cît de mult mai avem de mers...

Ultimele cuvinte se pierdură în zgomotul strident produs de rîsul colectiv al grupului în mijlocul căruia se găsea Ianca. Cît de repede îi cucerise pe studenţii favoriţi ai lui Gromov fata asta, în ochii căreia

juca neastimpărul! Și cit de stingher se simțea Ilan în lipsa lui Tăun. Toți tinerii ăștia îi păreau nesuferiți.

Pe măsură ce salonul se umplea, oaspeții se întrebau unde este gazda.

Trimiseseră după Gromov la Institut, dar acolo nu era. Plecase fără să lase vorbă unde se duce. Nici Tăun nu putuse fi găsit.

— Ce s-o fi întîmplat cu ei? îngîna mereu mătușa Maria, agitîndu-se prin cameră.

— Nu fii îngrijorată, încercă s-o liniștească Ilona. Probabil vreo dezbatere care s-a prelungit peste așteptări. N-avem, din păcate, nimic altceva de făcut decît să așteptăm.

— In orice caz, interveni Iuk, o să-i spunem bătrînului că așa ceva nu se face. Nu-i tocmai cuviincios să ne lase să așteptăm cu ceasurile!

— Adevărat, foarte adevărat, dar n-a fost vina mea! se auzi deodată vocea profesorului.

Gromov intrase neobservat de nimeni în încăpere.

— În sfîrșit! Pentru o astfel de întîrziere neobișnuită ne așteptăm la explicații tot atît de neobișnuite! spuse fratele profesorului, cu o ușoară dojană în glas.

— Le veți avea, dragii mei, le veți avea!

După ce primi felicitările călduroase ale invitaților, Gromov se așeză pe un jilț și începu să povestească.

— Tocmai mergeam spre casă, cînd televizofonul mi-a semnalat un apel. Președintele Uniunii Internaționale Meteorologice voia să-mi vorbească. Pe un ton care trăda nedumerirea, m-a întrebat de ce nu particip la teleconvorbirea conducătorilor principalelor institute meteorologice din lume. Nimeni nu mă anunțase însă de așa ceva. Pînă la urmă, totul s-a lămurit. Secretarul uniunii uitase să-mi dea de veste.

Ce să mai lungesc vorba? A trebuit să mă duc la centrul de teledezbateri, să mă așez într-un fotoliu, și mai înainte de a avea timp să vă comunic că întîrzii sesiunea a și început.

S-a pus în discuție propunerea unui savant norvegian în legătură cu transformarea climei Antarcticii, Groenlandei și a unor insule de la nordul continentelor american și asiatic — în total 13.000.000 de kilometri pătrați — pe baza energiei calorice furnizate direct, prin radiații, de o serie de noi sateliți ficși și a devierii unor curenți marini calzi. Un proiect interesant, îndrăzneț și — după părerea mea — bine fundamentat din punct de vedere științific. După dezbateri vii, s-a hotărît convocarea unui congres internațional, la care să se discute toată problema. S-au fixat data și locul: peste o lună, la București.

— La noi? întrebă mătușa Maria cu mîndrie în glas.

— Da! Ca un omagiu adus savanților climatologi din acest mare centru științific. Dar unde e Tăun? Abia aștept să-i dau o veste care îl va bucura mult.

De data asta interveni Ilona:

— N-a fost cu dumneata? Noi așa credeam. El e cel de-al doilea sărbătorit și totodată al doilea întîrziat.

— Și eu care voiam să-l anunț că a fost invitat să participe la Congresul de la București! remarcă dezamăgit Gromov. Mi-ar părea rău să i-o spună altul înaintea mea!

— Îmi pare atît de bine pentru el, izbucni Ilona, veselă.

Frecîndu-și mîinile ca pentru a și le încălzi, Gromov își îndemnă oaspeții spre masă. Nu dădea nici un semn de neliniște. Mătușa Ma-

ria şi Ilona însă împărtăşeau aceeaşi teamă în legătură cu lipsa lui Tăun. Ilona se ferea din calea lui Iuk. Nu se putea descotorosi de o senzaţie aproape dureroasă de remuşcare.

*

Atmosfera din cabinetul de lucru al lui Stevens era încărcată. Tăun îşi susţinea punctul de vedere cu înfrigurare, în ciuda împotrivirii de care se lovea. Nici privirile reci ale lui Stevens, nici observaţiile hotărîte ale lui Gorano nu-l făceau să renunţe.

Cu miinile la spate, parcurgea odaia în lung şi-n lat, pradă unei agitaţii febrile.

— E vorba de viaţa oamenilor din grupul de cercetare V, reîncepu el pentru a nu ştiu cita oară. Peste trei ore...

Stevens îl întrerupse.

— Ascultă, Grigore. Eşti un cercetător de valoare, dar un... exaltat. Gîndeşte-te că nava de supraveghere a grupului se află la 220 de kilometri de epicentrul cutremurului experimental. Nu o dată am calculat raza în care este periculos să se navigheze. Cele mai largi determinări au stabilit-o la 150 de kilometri. În această zonă am avertizat toate vasele să nu pătrundă.

Tăun se opri din mers în faţa lui Gorano.

— Fac un ultim apel la dumneata, care eşti coordonatorul expediţiei. Avem de-a face cu prima experienţă de producere a unui cutremur artificial submarin. Este necesară o marjă de siguranţă cu mult mai mare. Calculele efectuate la Centrul de combatere a cutremurelor nu ţin seamă, după părerea mea, de toţi factorii locali. Ce vă faceţi dacă, în afara elementelor pe care le-aţi luat în consideraţie, intervine, de pildă, şi o acumulare de gaze de mare adîncime, aflată sub o presiune considerabilă, sau un efect datorat interacţiunii unor mase puternic radioactive? Poate că...

Privirea coordonatorului îl făcu să se oprească o clipă.

— Nimic nu ne îndreptăţeşte la asemenea presupuneri. Geopalpatorul nu a detectat nimic suspect.

— Ştiţi însă prea bine că în zona respectivă nu s-au putut face determinări precise datorită perturbaţiilor acelora încă neexplicate! ripostă Tăun.

— Asta nu dovedeşte că ai dreptate. Am în faţa mea cea mai recentă hartă a subsolului regiunii respective din Oceanul Atlantic. E stabilită de grupul H de cercetare şi confirmată de observaţiile grupului M. Dumneata pe ce te întemeiezi?

Tăun îşi muşcă buzele. Era cu atît mai furios cu cît simţea că pare ridicol. Încercă să se stăpînească, dar nu reuşi. Izbucni pe neaşteptate.

— Pe dragostea de oameni, de viaţă...

Se opri brusc.

După o scurtă tăcere, Stevens îi răspunse lapidar.

— Argumente neştiinţifice. Altceva?

Gorano tresărise la auzul cuvintelor lui Grigore şi îi aruncă lui Stevens o privire nemulţumită.

— Trebuie să înţelegi, prietene, începu el, că noi, ca oameni de ştiinţă, nu ne putem baza pe astfel de ipoteze nefondate. S-ar putea ivi cineva care să sfătuiască pe oameni să nu mai meargă la suprafaţa Pămîntului de teama meteoriţilor, care, o dată la o mie de ani, ar putea omorî pe cineva. Nici o teorie ştiinţifică confirmată astăzi nu vine în sprijinul dumitale.

Tăun se frecă cu miinile la tîmple. Ce-l făcea să susţină această idee? Să fi fost doar o festă pe care i-o juca sensibilitatea lui exage-

rată ?.... Era mai mult decît atît. Se simțea irezistibil împins pe poziția aceasta. Deodată îl străfulgeră un gînd, o amintire și începu să vorbească :

— In cursul unei cercetări de la Alma Ata, am întocmit o hartă a regiunilor maritime de mare potențial seismic. Se baza pe o teorie neelaborată pînă în ultimele ei amănunte. Imi amintesc că am ajuns la unele concluzii care contraziceau datele stabilite pînă atunci.

Explică pe scurt, dar destul de incoherent, bazele științifice ale studiului. Apoi continuă :

— N-am avut timpul necesar să-mi verific presupunerile. Nici datele pe care mă intemeiam nu le mai am la dispoziție. Dar îmi amintesc că punctul unde se află acum nava de observație a grupului V...

Stevens nu-l lăsă nici de data asta să termine.

— De la neprecis la vag.

— E trist, dar asta înseamnă că deocamdată nu mai am ce spune.

După cîteva clipe, Grigore adăugă :

— Mă duc.

Ușa cabinetului se deschise și apoi se închise în urma lui.

— S-a supărat, dar n-avem ce-i face ! observă Stevens.

Acum, că Tăun plecase, Gorano părea mai puțin sigur pe poziția lui.

— Ascultă, Stevens, vino cu mine la centru ! Nici eu nu cred să aibă dreptate, dar să mai verificăm o dată toate hărțile subsolului atlantic. Poate că raportînd zona regiunii viitorului cutremur artificial la cele mai bine studiate dintre zonele învecinate, vom găsi ceva care să confirme presupunerile lui Grigore. Să nu pierdem nici o clipă !

— Un nebun aruncă o piatră..., vru să înceapă Stevens.

De data aceasta însă, Gorano i-o reteză scurt. Ii făcu semn să-l urmeze și porniră în grabă spre terasa locatoriului. De acolo, luară helicopterul spre centrul de operații.

*

Sorbeau cu plăcere din borșul acrișor. Cele două gospodine se bucurau din plin de laudele binemeritate ale mesenilor, cînd Tăun își făcu, în sfîrșit, apariția.

Ilona ieși în intîmpinarea lui. O senzație de ușurare o făcea să se miște vioi. Gesturile îi erau învăluitoare, de parcă și-ar fi exprimat prin ele o recunoștință caldă. L-ar fi îmbrățișat numai pentru că era acolo, pentru că dezmințise presimțirile ei întunecate. Dar expresia lui trăda o neliniște, care o speric.

— Nu te simți bine ? întrebă ea privindu-l in ochi, urmărindu-i cutele de pe frunte.

— N-am nimic... S-a întîmplat însă ceva... O să-ți spun, dar nu acum, mai tîrziu...

Ilona il cunoștea bine. Înțelese că nu era momentul să-l tulbure cu intrebări, că frămîntarea lui avea să izbucnească singură, mai devreme sau mai tîrziu.

— Vă rog să mă iertați..., începu Tăun, adresîndu-se invitaților.

— V-am și iertat pe amîndoi, replică Iuk. Ai luat pildă de la fostul dumitale dascăl, ceea ce explică totul. Nădăjduim însă că nu veți întîrzia și la Congresul de la București...

— Care congres ? întrebă mirat Grigore. Nu știu la ce te referi.

Gromov îi relată pe scurt despre noul proiect. Chipul lui Tăun se lumină pentru cîteva clipe.

— Bucureștii... Bucureștii ! O să-i revăd. Și încă foarte curînd ! ?

Ce prilej interesant! Profesore dragă, iți sînt adinc recunoscător!

— Nu-mi datorezi mie recunoștință, ci dumitale. Ai fost desemnat pe baza lucrărilor și cercetărilor efectuate.

Tăun simți din nou ațintiți asupra lui ochii mari ai Ilonei. Voia tocmai să o roage să-și spună gîndul, cînd ea incepu singură să vorbească.

— Cît de ciudat mi se pare cind aud pe cineva spunind că îi este dor de locurile unde s-a născut, unde a copilărit! Dacă mi-ar zice mie cineva să-mi revăd satelitul jupiterian, unde mi-am petrecut copilăria și adolescența, i-aș spune că... am altceva mai bun de făcut. Cind eram acolo, nu-mi displăcea. Dar de cînd am venit pe Pămînt, nu am nici o nostalgie. E adevărat că la București e și congresul, dar pe tine, Grigore, te atrage in primul rind orașul...

— Da, Ilona, așa este! Mi-e dor de acele ținuturi. Tu n-ai avut în cosmos decît un adăpost într-un pustiu încremenit, pe care l-ai acceptat, dar de unde ai fi vrut să scapi cît mai repede. Eu am trăit însă din plin clocotul unei vieți care năzuia tot mai sus. Sint nerăbdător să aflu unde au ajuns oamenii de acolo.

E adevărat că patria noastră este acum globul pămîntesc, dar nu voi uita niciodată locurile de unde am pornit, pe oamenii cu care am pășit cot la cot in tinerețe. Sînt, de aceea, nespus de bucuros că s-a ales Bucureștiul pentru acest congres. Altfel cine știe cînd m-aș fi hotărit să plec într-acolo!...

Se opri brusc. Vorbind, uitase de gindurile care-l chinuiau. Acum se îngrămădeau din nou, apăsătoare.

Intre timp, mătușa Maria intervenise și ea in discuție. Era doar vorba despre Bucureștii ei! Preocupat însă cum era de soarta grupului V, Tăun nu auzea cuvintele pe care le rostea bătrîna.

Și cuvintele pe care Tăun le spusese Iancăi, la ivirea ei, adusă de mină de Ilan, sunaseră reci, convenționale. Ce impresie oribilă ii făcuse fetei acest om distrat și distant! Ilan înțelese că se petrecuse ceva cu maestrul și se retrase împreună cu prietena lui.

Grigore depănă multă vreme singur gîndurile care îl măcinau.

Oamenii mîncau felurile gustoase, discutau, rîdeau, și toate acestea treceau pe lingă el, fără să-l atingă. Spre necazul mătușii lui, Tăun mestеca și inghițea în neștire, fără să simtă gustul bucatelor, fără să spună un cuvînt.

— Ce-i cu tine, băiatule? izbucni la un moment dat bătrîna. De ce nu ne spui ce ai pe suflet?

Dar Grigore parcă nici n-o auzea. O privea cu ochii lui limpezi, fără s-o vadă.

Unde era grupul V? Se uită la cronograf și tresări speriat. Peste exact o oră și un sfert, fundul mării avea să se cutremure, apele să se involbureze, valuri uriașe să se ridice din ocean spre înaltul bolții.

Îi veneau în minte iar și iar discuțiile din casa lui Stevens. De ce nu voiau să-l asculte?

Ce rost avea să fie acum aici, așezat la o masă festivă, la o aniversare?

Cu o săptămînă în urmă, consiliul interdepartamental hotărîse definitiv că era sănătos, că nu mai avea nevoie de tratament de readaptare. Ar fi trebuit să fie fericit. Dar noua frămîntare legată de soarta grupului V pusese stăpinire pe el. Nu făcea oare exces de zel căutîndu-și parcă singur necazuri?

In imediata lui apropiere, auzi o voce care îl striga. Privind in

jur, văzu că rămăsese singur la masă. Strîngea cu putere între degete o linguriță, balansînd-o deasupra ceștii de compot de ananas.

— Vino în salon, Grigore! Masa s-a terminat de mult.

Glasul Ilonei era cald, prietenos.

— Sau mai bine spune-mi acum, aici ce s-a petrecut cu tine, stărui ea.

Grigore ridică ochii spre ea, ca și cum ar fi revăzut-o după o lungă despărțire.

— Ai dreptate. Dar nu-i destul să-ți spun ție. Trebuie să vorbesc cu mai mulți.

— Sînt doar destui în casa asta în astă-seară! încercă într-o doară să glumească Ilona. Tăun parcă nici nu auzise ultimele ei cuvinte.

Se sculă și porni cu pași mari spre salon. In mînă mai ținea lingurița de compot. Abia în momentul cînd ridică amîndouă brațele, cerîndu-le invitaților să-l asculte, își dădu seama de acest lucru, surprinzînd zîmbetele care apăruseră pe cîteva chipuri, pentru a dispărea, de altfel, foarte repede la vederea figurii lui încordate.

Iuk opri muzica.

— Știu cît de nepotrivite vor suna astăzi aici cuvintele mele, începu Tăun. Dar nu am dreptul să-mi ascund mai departe frămîntarea. E în joc viața unor oameni...

Le povesti în amănunt situația grupului V, controversa dintre el și ceilalți cercetători, teama care îl cuprinsese pentru viețile tovarășilor săi de muncă.

Abia terminase, cînd profesorul Baberik, care-l ascultase cu un interes deosebit, întrebă unde se află epicentrul cutremurului proiectat.

— 23° longitudine vestică și 28° latitudine sudică, răspunse Grigore.

Fața lui Baberik se întunecă.

— Cum e mai rău. Am primit chiar ieri o comunicare a unui cercetător japonez, care, bazîndu-se pe dezvoltarea unor lucrări efectuate acum vreo 60 de ani la Alma Ata — Tăun tresări la auzul acestor cuvinte —, conchide că acolo și în alte cîteva locuri de pe întinsul oceanelor sînt zone de mare pericol seismic, nedetectabile cu ajutorul geopalpatoarelor datorită acțiunii unor radiații complexe. Un cutremur provocat ar produce, desigur, o furtună puternică pe o suprafață imensă.

— Cunosc și eu lucrarea, observă Gromov, vizibil tulburat. Ai avut, din păcate, dreptate, Grigore. Cît timp mai este pînă la producerea cutremurului?

— 56 de minute.

Gromov sări în picioare.

— La aerodrom! Tăun, Iuk, Baberik, veniți.

Ilan, care ascultase cu atenție încordată relatarea lui Tăun, se apropie de el și îi strînse mîna. Fără nici un cuvînt, Grigore îl luă de braț și porniră împreună în urma celorlalți. Ilan privi o clipă spre Ianca și-și dădu seama că-l urmărea din ochi. Pășea alături de Tăun și simțea ceva cald, o mulțumire cum nu mai cunoscuse.

Cinci minute mai tîrziu, racheta de salvare „Albatrosul" spinteca cu o viteză de 12.000 kilometri pe oră ionosfera, îndreptîndu-se spre punctul unde se afla nava grupului V. La aerodrom mai luase doi pasageri neașteptați: pe coordonatorul Gorano și pe cercetătorul Stevens. După o ultimă revedere a datelor și calculelor de care dispuneau, ajunseseră la concluzia că se putea ca Grigore Tăun să aibă dreptate.

*

Rosovski, comandantul grupului V, își privea cu nerăbdare cronograful.

— Încă șase minute! șopti el.

Toate aparatele înregistratoare erau pregătite, și cercetătorii își ocupaseră locurile de observație în navă.

Rosovski se pregătea tocmai să mai dea o raită prin vas, cînd auzi apelul televizofonic. Se gîndi mai întîi să apese pe butonul de oprire, pentru a întrerupe legătura. Mai avea doar atîtea de făcut! Cine știe ce prieten, care-și găsea tocmai acum să-l deranjeze.

Dar pe ecran apăruse de acum chipul profesorului Baberik și se făcu auzită vocea lui gravă.

— Atenție, Rosovski! Grupul vostru este în primejdie! Peste 15 minute racheta de salvare „Albatrosul" va fi lîngă voi. Pregătiți-vă de îmbarcare! Întrerupeți imediat lucrările de cercetare!

Comandantul grupului V dădu imediat alarma. Cercetătorii și echipajul de navigație se adunară pe bord. Primiră vestea cu sînge rece, dar totodată conștienți de pericolul pe care aveau să-l înfrunte. Cîțiva cerură permisia să continue observațiile, cel puțin pînă la ivirea navei de salvare.

Douăsprezece minute după ora stabilită pentru producerea cutremurului, un val imens, asemenea unui zid de apă, se ivi la orizont. Înainta cu mare viteză spre navă. Oceanul, pînă atunci neted ca oglinda, începu să se agite.

În același timp, la cîteva sute de metri înălțime, apăru un punct argintiu, care creștea treptat. Era racheta de salvare. Aceasta își încetini zborul, apoi se opri cu totul și, deasupra ei, se iviră palele unei elice gigantice. Racheta se transformase în helicopter și începuse să se lase cu mare repeziciune în jos...

Cînd marele val ajunse la vreo sută de metri de vas, vuietul lui asurzitor acoperi complet zgomotul motoarelor aeronavei, Rosovski se urcă ultimul în racheta-helicopter.

*

Membrii grupului V se găseau acum în siguranță în „Albatros".

Dedesubtul călătorilor, oceanul se zbătea furios. Valuri imense se ridicau la mari înălțimi și se aruncau apoi înspumate în jos, iar trombele țîșneau pînă la sute de metri altitudine, străpungînd norii cenușii. Vasul de cercetări era aruncat, ca o jucărie, ba într-o direcție, ba într-alta.

Gorano îl duse pe Rosovski, conducătorul grupului V, în fața lui Tăun. Amîndoi îi strînseră acestuia mîna cu căldură:

— Iată pe salvatorul vostru!

„Albatrosul" se mai roti de cîteva ori deasupra apelor înfuriate, care ofereau un spectacol măreț. Începu apoi să suie rapid și o porni, cu toată viteza de care erau capabile motoarele sale, spre continent.

Capitolul XXIX

UN STATISTICIAN AL TRANSPORTURILOR

— Indivizi plicticoși au existat și vor exista în toate timpurile, își spuse Grigore Tăun oftînd din greu.

Dar omul care se afla lîngă el, în mica rachetă — pe nume Geo Paseta —, nu observă starea lui de enervare și își continuă nestingherit perorația. Era mic, slab și veșnic agitat. Vorbele îi ieșeau din

gură intr-un torent neintrerupt, imbicsite de date şi cifre. O adevărată maşină statistică în funcţiune.

— Trebuie să înţelegem cu toţii că transporturile au fost intotdeauna şi vor fi întotdeauna arterele prin care curge singele unei regiuni. Într-un singur an se transportă în Sahariana 790.000.000 de călători şi produse in greutate de peste două miliarde de tone. Şi cît de impresionante, prin amploare, ca şi prin perfecţiunea lor, sînt mijloacele pe care tehnica modernă ni le-a pus la dispoziţie!

Pe vremea dumitale nu existau nici drumuri mobile, nici aviotrenuri intercontinentale. Iţi dai seama unde am ajuns?

Paseta scoase un carnet de note şi continuă netulburat:

— Locuitorii Saharianei efectuează 72,35% din călătoriile lor de peste 150 de kilometri şi 89,40% din cele de peste 500 de kilometri cu vehicule aeriene. Pe de altă parte...

Toate aceste lucruri nu erau, desigur, lipsite de interes. Dar numai tonul de lecţie cu care erau expuse il împiedicau pe Tăun să le asculte cu atenţie. Ii era mai ales necaz că nu era lăsat să trăiască emoţia acestor ore, cînd se găsea în drum spre locurile unde se născuse, pe care avea, in sfîrşit, să le revadă. Acum, mai mult ca oricînd, ar fi avut nevoie de singurătate. Şi-ar fi pus televizofonul pe toate posturile de pe latitudinea 45° şi ar fi găsit o doină cîntată oiereşte ca pe malul Oltului, ca în munţii Vrancei. Ar fi ascultat versurile unor poeţi de pe plaiurile dunărene. In mintea lui se perindau zeci de amintiri scumpe ale copilăriei, apăreau chipuri de oameni şi privelişti pe care le cunoscuse. Congresul de la Bucureşti, la care avea să participe, ii amintea de un alt congres, de cel de la Tuanin, spre care plecase cu zeci de ani in urmă, ca tînăr cercetător. Şi chipul Roxanei apărea din zările trecutului, viu şi dureros de limpede.

Simţămintele acestea se potriveau cu vorbele lui Geo Paseta ca trilul unei privighetori cu zgomotul strident al unei rîşniţe.

Acum tovarăşul de călătorie al lui Tăun se inverşunase să-i prezinte un scurt istoric al elementelor de ventilaţie şi încălzit folosite de la crearea aviaţiei. Trecu apoi la o analiză comparativă a eficienţei diferitelor mijloace de zbor. Se opri mai îndelung asupra vitezelor de care erau capabile diferitele vehicule aeriene, întărindu-şi afirmaţiile prin proiectarea a diferite diagrame, tablouri statistice şi grafice. Totul era demonstrat riguros, cu argumente precise şi complete.

Paseta trecu după aceea la problema accidentelor, iar după ce le clasifică in douăsprezece categorii, după trei criterii de bază — natura lor, cauza lor şi urmările lor —, observă că, practic, accidentele dispăruseră in ultimele două decenii.

— Mă înţelegi, desigur, explică el, apucîndu-l pe Tăun de reverul hainei. In acest interval de timp s-au petrecut doar cinci accidente aviatice şi nici unul dintre ele mortal.

Ii arătă climatologului o diagramă reprezentînd curba scăderii numărului accidentelor de aviaţie in secolul al XXI-lea şi apoi continuă:

— Astăzi sînt realizate condiţii ideale de siguranţă a zborului. Automatizarea aproape generală a circulaţiei aeriene, motoarele de rezervă, dispozitivele de redresare, paraşutele care se deschid singure — de felul celor pe care le-am îmbrăcat noi la urcare — baloanele-paraşută pentru cazul unui zbor deasupra mării, toate acestea îţi apără de minune viaţa. In plus, ştii, desigur, că nici un vehicul aerian de pasageri nu poate lua oameni la bord înainte de a efectua, teledirijat şi fără echipaj, zboruri totalizînd minimum 100.000 de kilometri.

Dacă o astfel de navă experimentală suferă în cursul probelor un accident, ceea ce se întîmplă foarte rar, este revizuită, şi defectele de construcţie sînt înlăturate. Nu poate fi pusă în serviciu decît dacă efectuează, fără pasageri, zboruri de cel puţin 500.000 de kilometri, în perfecte condiţii. În ce priveşte încercarea prototipurilor, aceasta se face fără pilot, zborurile de probă fiind şi mai indelungate, căci...

Tăun se hotărî să nu mai asculte această revărsare de informaţii. Încerca să uite de omul care se afla lîngă el, să se gîndească numai la revederea care-l aştepta peste jumătate de oră. Nu reuşi însă. Cuvintele, rostite uniform şi sacadat, îi răsunau în urechi ca tic-tac-ul unui ceasornic prea zgomotos, care nu te lasă să dormi.

Îşi reaminti cum dăduse pacostea asta peste el. În drum spre aerodrom călătorise cu Geo Paseta în aceeaşi cabină a drumului mobil. Aşa cum era firesc, îşi împărtăşiseră reciproc ţelul călătoriei. Amîndoi trebuiau să ajungă, într-o primă etapă, la Benghazi, pe coasta sudică a Mediteranei.

Şi de atunci începuse nenorocirea. Paseta vorbea, vorbea, vorbea...

Nu se oprise nici atunci cînd ajunseră la aerodrom. Tăun voia să se îndrepte spre grupul principal al rachetelor de pasageri, dar Paseta îl antrenase în mod energic spre un panou lăturalnic, pe care era înfăţişată vasta reţea a transporturilor aeriene. Aici îi dăduse o nouă serie de explicaţii, ilustrate prin exemple numeroase şi calcule precise.

Cînd Tăun reuşise, în sfîrşit, să-l convingă că era tîrziu, Paseta îl luase de braţ şi pornise cu el, vorbind mereu, spre un grup izolat de patru rachete aflate în apropierea panoului. Grigore ar fi vrut să-l întrebe pe însoţitorul său nedorit de ce trebuiau să se urce într-una din aceste nave şi nu în cele spre care se vedea curgînd şuvoiul cel mare al călătorilor. Dar se temea să nu provoace noi şi noi explicaţii obositoare. Deşi întrucîtva nedumerit, răsuflă uşurat cînd se văzu urcat în navă şi putu să apese pe butonul „Benghazi".

Nu vedea ce importanţă ar fi putut avea, la urma urmei, faptul că nu luaseră una dintre rachetele aflate în zona principală de decolare.

Aşa îl cunoscuse pe neobositul său interlocutor...

Tresări cînd Paseta i se adresă direct.

— Mă asculţi, nu-i aşa? Voiam tocmai să te rog să-mi împărtăşeşti impresiile pe care le avea un călător în vehiculele secolului trecut. Cred că merit pe deplin această modestă răsplată, adăugă el, clipind repede din ochi. Uite, sînt numai ochi şi urechi.

Scoase carnetul şi îl privi pe Grigore Tăun ca şi cum ar fi spus:

— Pînă acum te-am distrat eu pe tine. Acum mă aştept la relatări absolut inedite.

Cît mai avea oare pînă la Benghazi? se întrebă Tăun, exasperat. Dar în aceeaşi clipă se petrecu ceva care îl scuti de răspuns.

Semnalul roşu al alarmei se aprinse şi vorbitorul automat al rachetei anunţă scurt.

— Atenţie! Motorul nu mai funcţionează. Săriţi cu paraşuta peste 15 secunde prin trapa care se va deschide sub voi!

Lui Tăun îi trecu ca fulgerul prin gînd că făcuse rău acceptînd să se urce la aerodrom într-una din navele acelea izolate. Dar nu mai era timp pentru frămîntări. Cînd trapa se deschise îşi dădu primul drumul în gol.

Capitolul XXX

SAHARA

Ameţit de cădere, Grigore Tăun dădu să se ridice în picioare.

Lîngă el se afla o stîncă ciudată, aidoma unui cap de cal.

Ridicîndu-se, se izbi cu toată puterea de o ieşitură a rocii dure. Simţi o durere cumplită în creştet. În faţa ochilor începură să-i joace pete violete, care se înmulţeau tot mai mult, se uneau între ele şi îi întunecau treptat vederea. Capul îi zbîrnîia de parcă i-ar fi fost plin de bondari.

Se clătină cîteva clipe ca beat. Apoi se prăbuşi greu, ca un bolovan, la pămînt...

Cînd se trezi din leşin, privi în jurul lui fără să înţeleagă nimic.

Se găsea în mijlocul unei zone tipice de deşert. Formele terenului dovedeau că aici vîntul nu era un musafir trecător, ci stăpînul permanent. Nici o urmă de Geo Paseta sau de rachetă.

Valurile barhanelor de nisip, înalte de 20-30 de metri, se întindeau pînă departe, spre orizont. Aveau o formă caracteristică, cu panta expusă vîntului puţin înclinată, cea neexpusă — abruptă şi cu două prelungiri laterale. Ondulaţiile lor erau de o regularitate uluitoare.

Din loc în loc se zăreau stînci cu înfăţişări ciudate, care îşi datorau în mod evident formele eroziunii curenţilor aerieni. „Ciupercile", „sferele" şi „mesele eolice", specifice pustiurilor şi altor regiuni bîntuite de vînturi puternice, păreau sculptate de dalta unui artist cu o imaginaţie bogată.

În fundul depresiunilor dintre barhane se vedeau pe alocuri tufişuri şi ierburi, printre care se iveau din cînd în cînd cîrtiţele şi şobolanii de nisip. Deasupra lui Grigore roiau mii şi mii de muşte, străvechea plagă a deşerturilor africane.

Visa oare?

Şi dacă nu, unde se găsea şi ce era cu el?

În mintea lui îşi făcu loc, tulburător şi dureros, un gînd ciudat. La început încercă să-l respingă, să-l izgonească, dar în favoarea lui pleda tot ce vedea împrejur.

Şi o voce interioară, vocea îndoielii chinuitoare, începu să vorbească:

— În jurul tău e Sahara. Ai dormit şi ai visat despre Sahariana, despre marile progrese înfăptuite de omenire în lupta pentru desăvîrşire. Un vis frumos... Ilona, Iuk, Ilan nu există şi nici nu au existat vreodată. Submarinul transparent, centrul cultural, vegetaţia luxuriantă în locul deşertului nu sînt decît plăsmuiri ale minţii tale, Grigore!

Ce gînd îngrozitor! N-ar fi vrut să piardă cu nici un preţ lumea pe care o descoperise, oamenii pe care-i cunoscuse! Credea în ea, credea în ei, căci împlineau idealuri pe care umanitatea le nutrea de veacuri!

Urletul fioros al unui şacal, care răsună peste întinderile galbene şi înfierbîntate, îl chemă la realitate, ca o dezminţire dureroasă a nădejdilor sale.

Lui Tăun îi era cald, îi era sete şi capul îl durea de parcă ar fi fost gata să se despice în două. Dar toate acestea erau fără însemnătate faţă de îndoiala care-l tortura. Simţea cum ceva se năruie în el.

Un şarpe ţîşni dintr-o gaură a stîncii. Grigore sări repede la o parte. Tîrîtoarea se depărtă, fără să-i dea vreo atenţie.

Vocea interioară devenise acum sarcastică, crudă.

— Unde ţi-e Sahariana, marea oază a Africii, cu eroii şi înţelepţii ei, cu etica ei înaltă? Unde-s procesele care se termină prin condamnări la repaus silnic? Dar de legenda naufragiaţilor cosmici îţi aminteşti? Ce-i cu somnoterapia care a durat decenii? Amăgiri, amăgiri! Realitatea pustiului e aici, lîngă tine...

Era nevoit să gonească fără încetare muştele care i se aşezau pe obraz şi pe mîini.

Gînduri contradictorii îl frămîntau. Poate că de la explozia atomică nu trecuseră decît cîteva zile... Dar în cazul acesta, cum ajunsese aici?... Existase oare sanatoriul?... În orice caz, un lucru părea cert: nu se afla în Sahariana, ci în plină Sahară!

Dacă însă tot ceea ce — să zicem — „visase" despre „viitor" nu a existat nicăieri, atunci... atunci era dator să devină un adevărat profet, să vorbească oamenilor despre morala, arta, sistemul de convieţuire, pe care imaginaţia lui le scornise şi care aveau nenumărate lucruri bune, minunate.

Dar ideile şi proiectele tehnico-ştiinţifice pe care le avea în minte? Să fi fost şi ele rodul fanteziei, cu toată precizia cu care şi le amintea? Sau noile sisteme matematice de calcul?

Începu să-şi amintească schemele aparatelor meteorologice din institutul de la El-Solohu, cu toate amănuntele lor. Reproduse în gînd schema şi funcţionarea geopalpatorului.

— Toate acestea — un vis? Nu, era absurd!

Un om nu putea doar să născocească o întreagă epocă. Un vis nu putea să cuprindă o lume.

Dar atunci, de unde înviase Sahara?

Deodată îi veni o idee. Dezlegarea tainei era pe braţul său: televizofonul. N-avea decît să se uite. Dacă era acolo, atunci Sahara aceasta era o iluzie, care avea să se spulbere mai devreme sau mai tîrziu. Iar de nu... În orice caz, descoperise în sfîrşit cheia cu care putea să lămurească totul.

Cu un gest rapid, îşi ridică mîneca. Televizofonul nu era pe braţ. Privi mai atent. Se vedeau parcă urmele lui. Dar poate că erau urmele unui simplu ceasornic. Cine ar fi putut-o spune? Se crezuse atît de aproape de liman şi acum era la fel de nedumerit ca înainte.

Un vînt se stîrni brusc dinspre apus, ridicînd nori de nisip fin.

— Apă, unde putea găsi puţină apă în această uscăciune?

În depărtare văzu trecînd siluetele elegante ale unor dromaderi. Poate că acolo era o cale de caravane. Porni la drum, hotărît să nu se oprească înainte de a ajunge la o sursă de apă.

Încălţămintea i se afunda adînc în nisipul fin al pustiei, dar frămîntarea care îl copleşea îl făcea să uite de eforturile fizice.

Pînă de curînd se simţise atît de puternic, atît de sigur de el şi acum... Avea oare să devină din nou robul îndoielii, o epavă pe oceanul agitat al neliniştii... o reptilă?

Tîmplele îi zvîcneau.

Cu un suprem efort de voinţă, încercă să adune laolaltă faptele de care era sigur şi să le judece în mod lucid. Faţă în faţă, de neîmpăcat, se ridicau două grupuri de imagini, care se contraziceau: pe de o parte tot ceea ce trăise sau i se părea că trăise de la deşteptarea din somnul terapic, iar pe de altă parte — acest deşert saharian. Sau una, sau alta erau o amăgire.

Şi gîndurile îl hărţuiau fără încetare...

Să fi fost „Sahara" aceasta un coşmar sau, poate, o nălucire datorată unui şoc suferit în timpul accidentului? Atunci totul ar fi fost

limpede... Dar prea aveau toate obiectele contururi clare, prea se desfăşurau toate intr-o înlănţuire perfectă şi logică de cînd se trezise din leşin printre barhane. Atunci nu mai rămînea decit să fie aceasta realitatea, şi restul... Şi-ar fi dat bucuros viaţa să nu fie aşa. Să nu fie aşa... Gemea aproape de deznădejde. Şi in gîndurile lui se confundau preocuparea pentru viaţa sa şi pentru destinul omenirii!

Mereu alte urcuşuri pe culmile barhanelor şi alte coborîşuri în văile cu tufe scunde şi pe jumătate uscate.

Îşi simţea gîtul din ce în ce mai uscat. Înainta din ce in ce mai anevoios, covîrşit de o oboseală cumplită. Respira cu greu aerul sufocant, amestecat cu pulberea fină a pustiului.

De cîteva ori i se păru că izbăvirea este aproape. In faţa lui, la vreo citeva sute de metri, îi apărură grupuri de palmieri, care se oglindeau in apele unui lac, fîntîni la care se adăpau animale, turme de antilope graţioase gonind prin savană. Dar cînd venea mai aproape, totul dispărea. Simple fenomene de fata morgana, atît de obişnuite în deşerturi.

Şi Tăun continua să rătăcească, asemenea unui om beat, prin lumea încinsă a valurilor galben-roşcate. Şi deşi setea devenise acum cumplită, nu căuta numai apă. Aşa cum îi era sete să bea, aşa îi era sete să ştie.

— Sahara sau Sahariana? Această întrebare il frămînta fără încetare, obsedant.

Păşea clătinindu-se. Trupul i se lăsa cînd pe un picior, cind pe celălalt, iar braţele se bălăbăneau de-a lungul corpului. Muştele îl înţepau tot mai des pe obraz, iar el se simţea prea vlăguit ca să le alunge.

— Să afle, să afle unde este!

Acesta era singurul gînd care mai rătăcea prin mintea lui chinuită. Dar şi el începu să se şteargă, treptat, ca ros de şmirghelul fin al nisipului purtat de vînt.

O linişte stranie începu să-l învăluie. Din depărtări îi răsunau acum in minte versurile lui Puşkin:

„Singur, în pustie,
Prin nisipuri roşii şi fierbinţi..."

Numai repetarea lor mai stăruia în mintea-i goală.

Deodată se opri în loc, uimit, fără să înţeleagă.

— Capul de cal! Capul de cal! Unde îl mai zărise? Îşi aminti. Era stînca de unde pornise. Nu încăpea nici o îndoială.

Făcu un ultim efort ca să înţeleagă. De-ar muri după ce va fi aflat adevărul...

Dar obiectul argintiu care sclipea pe nisip era oare tot o nălucire? Se tîrî spre el. Îl pipăi. Îl strînse în mînă.

— Televizofonul! Televizofonul!

Televizofonul era aici. Deci Sahariana...

Îl mîngiie ca pe o fiinţă dragă. Îl strînse la piept ca pe un talisman. Era mărturia indiscutabilă a realităţii vieţii pe care o trăise in ultimul an, a lumii noi pe care oamenii o făuriseră. O bucurie imensă îi cuprinse sufletul.

Umanitatea ajunsese deci într-adevăr pe acea culme înaltă a realizării individului, a desăvîrşirii societăţii!

Niciodată nu-i fusese atît de drag acest aparat, niciodată nu îi apăruse atît de frumos ca acum, cind regăsea prin el o lume întreagă! Orice s-ar fi întîmplat de acum înainte, ştia că societatea veacului al XXI-lea, aşa cum o cunoscuse, există şi va dăinui.

Capitolul XXXI
RACHETA DE SALVARE

Grigore forma tocmai indicativul televizofonic al profesorului Gromov, cînd simţi că cineva îl bate pe umăr. Se întoarse şi îl recunoscu pe Iuk. Se apropiase de el, împreună cu încă un bărbat. Ceva mai încolo era un vehicul aerian, care aterizase fără nici un zgomot.

— Grigore, Grigore! Am avut mari emoţii cu tine! fură primele cuvinte ale lui Iuk. Şi continuă: Cînd am fost înştiinţaţi de la aerodrom că te-ai urcat într-o rachetă prototip, în curs de experimentare, ne-am speriat cu toţii. Am pornit împreună cu Andrew, de la serviciul de control al aerodromului — arătă spre însoţitorul său —, in prima rachetă care a plecat în căutarea ta.

Se îmbrăţişară. Tăun strînse mîna lui Andrew, iar acesta îi dădu să bea un lichid rece, răcoritor. După ce sorbi tot conţinutul vasului, Grigore întrebă, continuind să gifiie:

— Dar Geo Paseta, însoţitorul meu din navă? Ce s-o fi întîmplat cu el? Nu cumva e rănit?

De data aceasta ii răspunse Andrew:

— Nici o grijă. E bine, sănătos. Paraşuta l-a dus la vreo zece kilometri de aici. Acum un sfert de ceas, posturile de radioteleviziune au anunţat că a ajuns la Benghazi.

Tăun privi din nou în jur. Deşertul — Sahara — era totuşi acolo! Nu pieriseră o dată cu ivirea salvatorilor săi.

— Explică-mi, Iuk, unde sînt. Ce caută deşertul în Sahariana? Nu pricep nimic...

Profesorul de tehnofizică izbucni intr-un hohot de rîs, care nu se mai sfîrşea. Abia reuşi să îngîne:

— Auzi întrebare! E rezervaţia, Grigore, rezervaţia. „Mica Saharăˮ, cum îi spunem noi! Era cît p-aci să fii primul om sfîşiat de fiare sălbatice în secolul al XXI-lea!

Tăun îl privi mult timp fără să priceapă.

Rezervaţia, rezervaţia, rezervaţia...

Cuvîntul îi răsuna in cap ca repetat de un ecou fără sfîrşit.

Şi apoi, deodată, rîsul izbucni şi din el, ca un torent, izgonind durerile şi temerile, limpezind dintr-o dată totul.

*

Zburau acum spre departamentul Benghazi, în regiunea Cirenaicei nord-africane. Vorbea Iuk.

— ...Iţi înţeleg nedumerirea. Mă miră numai că la El-Solohu n-ai auzit niciodată vorbindu-se despre rezervaţia de pustiu, unde se conservă cu atîta grijă, ca o amintire a trecutului, un colţ al deşertului de altădată.

Realizarea acestui muzeu viu n-a fost deloc uşoară. Trebuia împiedicată pătrunderea norilor deasupra zonei rezervaţiei, stîrnite în mod artificial vînturi uscat, asigurată păstrarea florei şi faunei specifice şi, înainte de toate, trebuia contracarată influenţa regiunilor înconjurătoare, a căror climă nu seamănă, precum ştii, cîtuşi de puţin cu a unui pustiu. Pe de altă parte, era necesar ca insula de nisip fierbinte să nu influenţeze în mod defavorabil zonele limitrofe. In calea vînturilor purtătoare de nisip ale acestui deşert miniatural, au fost ridicat diguri înalte, iar insectele dăunătoare se lovesc, la limitele ei, de perdele radiante, prin care nu pot trece.

— Interesant, Iuk, foarte interesant! Dar spune-mi cum se explică faptul că, încercînd să ajung la o oază, am revenit în acelaşi loc

de unde am pornit, deşi sînt încredinţat că am păşit drept înainte şi nu m-am abătut nici o clipă spre stînga sau spre dreapta?

— Fenomenul este simplu, observă Iuk. În întuneric şi în locuri lipsite de puncte de reper, mergînd multă vreme în ceea ce ţi se pare a fi o linie dreaptă, faci de fapt un ocol, în cerc, în sensul opus acelor unui ceasornic, de la dreapta spre stînga. Lucrul se datoreşte asimetriei ponderale a corpului omenesc. Ficatul e de vină, după cum tot datorită lui sîntem dreptaci.

*

Acum Tăun se simţea din nou stăpîn pe sine.

Uitînd de frămîntările prin care trecuse, se întreba cum de putuse să se îndoiască de realitatea epocii şi lumii în care îşi trăia cea de-a doua existenţă. Avea acum din nou dreptul să zîmbească, să se bucure de viaţa pe care şi-o cucerise.

El lăsă cu dinadinsul să-i lunece în gînd imaginea Ilonei. Era dureros să ştie că a pierdut-o, că i-ar fi putut lumina fericirea pe care începuse s-o trăiască, că nu ştiuse s-o păstreze. Lăsă cu dinadinsul să-l stăpînească gîndul dureros al pierderii iremediabile. Şi, alături de chipul Ilonei, se ivi imaginea Roxanei. Ilona. Roxana. Dragoste! Dragoste!

Oare se poate sfîrşi dragostea cu un om! Oare nu începe ea cu fiecare om care-şi găseşte loc în sufletul tău?

Dragoste... Iubire...

Nu, iubirea nu poate să moară. Ea reînvie veşnic.

*

Racheta se opri pentru cîteva minute la Benghazi, şi Iuk cobori. Apoi Tăun porni mai departe, deasupra valurilor albastre ale Mediteranei. Curînd, pe oglinda apei, apărură, ca nişte pete verzi, insulele pitoreşti ale arhipelagului grecesc.

Şi cu cît se apropia mai mult de plaiurile natale, simţea cum tulburarea îl gîtuia.

Rînd pe rînd, rămăseseră în urmă peninsula „celor trei degete" — cum îi plăcea lui în copilărie să numească Thesalika —, apoi fluviul Mariţa, munţii Balcani...

Şi iată Dunărea!

Visase de mult să o revadă, ca pe un prieten drag. Îşi scurgea lin apele printre malurile înverzite. În minte îi răsuna minunatul cîntec al „Ciocîrliei". Apoi alte cîntece şi iarăşi altele.

O pată pestriţă se ivise. Creştea repede. Erau Bucureştii. Grigore Tăun privi prin lunetă şi, cînd deosebi primele blocuri de locuinţe profilîndu-se în mijlocul zonelor înverzite, se simţi iarăşi tînăr, tînăr cu adevărat. Fremăta de nădejde, de doruri.

Racheta începu să coboare rapid spre oraşul în care avea să se ţină Congresul internaţional pentru transformarea climei regiunilor polare, unde avea să se întîlnească cu tinereţea lui şi să-şi cucerească definitiv viitorul.

Cînd ieşi în pragul uşii aeronavei şi puse piciorul pe prima treaptă el văzu oameni, mulţi oameni zîmbitori, care făceau semne pline de prietenie, de dragoste. Părea că recunoaşte sute de figuri. Dar pe cine întîmpinau aceşti oameni? Făcu pînă şi gestul mecanic de a se întoarce şi a căuta să descopere pe cel aşteptat. Trecură cîteva clipe pînă să se dumirească.

Oamenii aceia veniseră cu toţii să-l salute, să salute sosirea lui. Îl sărbătoreau ca pe un erou al ştiinţei pornit de pe meleagurile acestea, ca pe eroul lor.

Şi Grigore Tăun se simţi copleşit de sentimentul minunat pe care oamenii îl numesc fericire.

SFÎRŞIT

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN"

2012

COLECȚIA

CLUB Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

I.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire,
muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecție.

clandhar
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

Rugăm cititorii să ne trimită impresiile și sugestiile lor asupra lucrărilor publicate în colecția noastră pe adresa București, Raionul I. V. Stalin, Casa Scînteii, Piața Scînteii Nr. 1, Redacția revistei „Știință și tehnică". Telefon 7.60.10 int. 1571-1164.

Colecția „Povestiri științifico-fantastice" apare la 1 și 15 ale fiecărei luni, în 32 pagini, prețul de 1 leu exemplarul.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

Prețul abonamentelor:

3 luni	6 lei
6 luni	12 lei
1 an	24 lei

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREȚUL 1 LEU